

informační servis 48

cena 2 Kčs NEZÁVISLÉ TISKOVÉ STŘEDISKO 19.-26.2.1990

v listě: Přes spáleniště, přes krvavé řeky
• Komunismus je strach • Kdo tu nežije,
neuvěří • Voják z povolání • Strašák
demokracie • Slavná minulost • Je čas
vyložit karty • 25. únor - výročí nastolení
sovětské vlády v Gruzii • *atd...*

PŘES SPÁLENÍŠTĚ, PŘES KRVAVÉ ŘEKY

Jako spoustě jiných, i mně je srdečně jedno, jaký název dají českoslovenští komunisté své plánované "moderní levicové straně". Chápu dokonce i rizika, které s eventuální změnou jména spojují někteří ze současných ideologických vůdců. Nicméně dikce a frazeologické obraty, které stranický deník RP dodnes prezentuje na svých stránkách (nejen) při této příležitosti, nutí k zamyšlení.

Rozbuška 17. listopadu uvolnila dlouho zadržovaný odpor k totalitní vládě KSČ. Tento odpor byl demonstrován natolik masivně, že komunistům nezbylo než ustoupit. Díky neuvěřitelně tolerantnímu přístupu celé vzbouřené společnosti proběhlo toto střídání stráží bez excesů, což po čtyřiceti letech ponižování a destrukce čekal asi málokdo. Utlačovaní se vzdali pomsty a místo luceren, se kterými komunistická propaganda takový převrat v minulosti vytvářela spojovala, nabídli odstaveným utlačovatelům partnerskou spolupráci. Českoslovenští komunisté tím získali asi definitivně poslední šanci odhodit svoji bábářskou minulost a z temné síly zla se přerodit v civilizované seskupení politické scény. Vzhledem k tomu, co tady čtyři desítky let bez zábran předváděli, se tato šance rovná zázraku. Je to však křehký zázrak a jeho úspěšná realizace závisí do značné míry na dalším chování poražené strany, na její upřímné snaze pochopit, co se stalo, proč se to stalo, a z pochopeného vyvodit důsledky. Bohužel je ale čím dál zřetelnější, že ani "obrozená" KSČ není této základní reflexe schopna. Úpornost, s jakou se nás "lidé zvláštního ražení" snaží přesvědčit o nevykořenitelnosti své arogance, demagogie a pohrdání druhými, vede pouze k jedinému závěru. Fenomén "něhy" našeho současného vývoje není pro komunisty ničím jiným než projevem slabosti protivníka, která jim umožňuje o to razantnější nástup do útoku na ztracené kóty. Výsledek je potom jasný: místo snahy o nápravu minulých křivd - halasný pokřik o své současné "diskriminaci", místo rovného startu partnerů - vyčerpávající tahanice o nakradený majetek, místo spolupráce a politické soutěže - staré demagogické triky a skryté vyhrůžky. Není divu, že u nekomunistické veřejnosti

vyvolává tento trend stále větší napětí a pochybnosti o smyslu "sametového" převratu.

Obávám se, že míra smířlivosti vůči KSČ dosáhla limitní hranice a další pokračování v jednostranně nastoupené linii není možné. Dříve nebo později si to budou muset uvědomit i vůdčí osobnosti nového společenského pohybu. Nedostatek satisfakce (byť by jí měla být "pouhá" omluva) a elementární historické spravedlnosti může v masě občanů probudit těžko předvídatelné stavy: radikalizaci nálad počínaje a znechucenou apatii konče.

Komunismus zatím všechny své porážky a krize řešil v geneticky zakódovaném schématu: zradou několika obětí beránek a větší produkcí "pokrokové" rétoriky. Všechno bohužel nasvědčuje tomu, že podobnou léčbu považují za dostatečnou i nynější šéfové KSČ. Pocit odpovědnosti za minulou éru, která tuto zem proměnila v intelektuálně i materiálně zdevastované teritorium, si obrozující se stranické kádry viditelně nepřipouštějí. Jinak přece není možné, aby se jejich tiskový orgán vyrovnal např. s hledáním místa posledního odpočinku obětí komunistického teroru 50. let cynickým titulkem "Senzace se nekonala". Stejně tak není logicky vysvětlitelné, když si totéž Rudé právo, vycházející denně v bezkonkurenčním nákladu 900.000 kusů (v sobotu dokonce jeden a půl miliónu!), s vážnou tváří sťžuje na "ohrožení svobody slova a svědomí" pro komunisty. Tyto a spousta dalších podobných výlevů nejsou v kontextu doby tím, čím se na první pohled zdají být, totiž jakousi sebevražednou provokací. Výsměch vlastním obětem a transparentní obrana demokracie po jejím čtyřicetiletém vybíjení dokonale ilustrují neschopnost komunistické strany překročit ideologické hranice svého vražedného mesiášství a vejít na půdu reality. Přes všechny zastírací manévry je podstata problému pořád stejná: vrozený pud po absolutní, nikým nekontrolované moci. Dokud si tohle českoslovenští komunisté nevyřeší, budou pro své spoluobčany představovat trvalou hrozbu. A je doopravdy úplně lhostejné, jaké jméno si tahle hrozba vybere.

Ivan Lamper

KOMUNISMUS JE STRACH

Když se mi v roce 1987 zas jeden kamarád vypravoval do USA, snažil jsem se ho přesvědčit, aby vydržel ještě chvíli "pěči" StB a užil si tu legraci, až zase budeme bourat Rakousko. Mával jsem mu před noseM Mladou frontou, která přetiskla ze sovětských novin úvahu o tom, že perestrojka znamená zbavit společnost strachu. Když tohle tisknou, to je přeci konec! Vždyť ne jeden pozorný analytik totalitních režimů konstatoval, že v nich nevládnou Heydrich, Novotný či Husák, ale Strach.

Chceme-li se courat lesem při měsíčku, musíme se zbavit strachu. Chceme-li být svobodnými občany, musíme se zbavit Strachu před mocí teroristů, kteří by rádi naši svobodu omezili. Právě Strach je onou převodovou pákou, která spojuje jedince s velkým Diktátem. Díky Strachu změní osamělý jedinec své chování, potlačí puzení vlastní osobnosti a názoru a místo sebe-realizace vykoná příkaz Diktátu. Ne, pane Vaculíku, totalitní komunismus není jen bití. Pouze surovým bitím vytváří a upevňuje strach. Je lhostejné, zda je mlácen Slánský nebo Wonka. Podstatný je onen fackovací panák a strach jeho současníků, že se kdykoliv mohou ocitnout na jeho místě. Bojí se odsouzenec i kat, mull i dozorce. Prostředky pro vyvolávání strachu jsou úměrné situaci a potřebě. Brutalita je u primitivů sice v oblíbenosti, ale cílem je Strach.

Loňské zmlácení účastníků demonstrace před budovou KGB v Moskvě je příklad přímo klasický. Po skončení pietní manifestace na památku obětí stalinismu byli odcházející lidé cestou k metru přepadeni pořádkovými jednotkami pod průhlednou záminkou, že chtěli v demonstraci pokračovat zrovna na Puškinově náměstí, přes které vede cesta od ministerstva KGB, ale na němž jsou demonstrace zakázány. Prostě - demonstrovat si můžete, ale nesmíte tím ztratit Strach, že se na vás odněkud vyfíčí neandrtálec s kyjem, byt' v uniformě.

Onu starou zásadu vládnutí lidu - Chléb a hry - přeměnily totalitní režimy tohoto století na Chléb a strach. Bližší, co? Však

ono to také nefunguje, když se lidé přestanou cítit ve svém nesusouhlasu osamělí, přestávají se bát, či naopak se bát začnou - o chléb.

Strach je jako droga, která nám byla dlouho vpichována do žil. Jsme jím spoutáni hluboko v podvědomí a jeho existenci si uvědomíme teprve tehdy, padne-li zmínka o puči. Zmínka o jeho možném panství nás vede opět k opatrnosti, krotíme své projevy, svou identitu. Zbavování se Strachu může trvat dlouho a naše národní tradice obav z Brettschneiderů bude mizet po celou lidskou generaci. Nakonec bude vystřídán dalším strachem, ovšem obvyčejným, normálním a lidským - strachem z vlastní hlouposti, neschopnosti a zbabělosti.

Pro úvahy nad tímto úplně jiným strachem, strachem vlastním, potřebuje člověk přesná a jistá pravidla hry s ostatními: bezpečnost a právní jistota. Je to nezbytná součást demokratických principů, která podmiňuje uplatnění svobody, rovnosti a možnosti působit na věci veřejné. "Svobodou od strachu" se zabývá i dokument Charty 77. Tajné zrušení tajného rejdní StB tento efekt ovšem nemá, takže doufejme, že i zde bude tma rozpuštěna světlem. Význam bezpečnostní politiky je mj. patrný i z kritického zájmu o FMV, a tak pan Sacher ve svém obtížném postavení ani onu "medovou lžtu" nemá. Sám o ni také nežádá. Doba je taková, že se Strachem musíme bojovat všichni.

Čím více dokážeme nyní ze sebe tento již zbytečný Strach vymýtit, tím rychleji budeme přecházet k opravdové svobodě. Umíráním Strachu v nás umírá i totalitní komunismus, ostatně od povahy zbabělý. Poslední opravdu svobodný projev v českých dějinách najdeme v roce 1618 ve slovech přísahy českých stavů k protihabsburskému povstání: Až do těch hrdel a statků! Tato přísaha dokázala překlenout staletí až do 17. listopadu, kdy demonstranti vystupující z nábřeží na Národní třídě skandovali: "Je nás víc než tři sta!" Bílá hora se nekonala. Moravský praporec Šlikův opět hrdě vlaje. Až do těch hrdel a statků! J.K.S.

Vojenský prostor Libava leží v Severomoravském kraji, v okrese Olomouc a rozlohou několika set kilometrů čtverečních je jedním z největších na území ČSSR. V r.1946 tuto část bývalých Sudet zabrala pro své účely ČSLA. Od té doby je zapovězeným územím. I náhodný vstup civilisty se přísně vyšetřuje a trestá vysokými pokutami. Z většiny vesnic ve vojenském prostoru zbyla již jen jména, stále ovšem zakreslovaná do nových map. Za cedulkami Vstup zakázán! je krajina devastována těžkou bojovou technikou a nácvi-kem na střet s pomyslným nepřitelem.

V r.1968, po vpádu vojsk Varšavské smlouvy do ČSSR, obsadila Libavu Sovětská armáda a zabrané území pak rozšířila o další desítky kilometrů. Směrem na jihozápad od obce Budišov nad Budišovkou leží přímo na hranici vojenského pásma malé vesnice Podlesí a Staré Oldřůvky. V úterý 6.2. v 16 hodin 20 minut se z prostoru mezi oběma vesnicemi ozvala mohutná detonace. Následná tlaková vlna rozbila okna v obou obcích, vzdálených necelé tři kilometry od ohniska výbuchu. Po explozi se na obloze utvořil veliký žlutohnědý mrak.

Podle líčení očitých svědků svým tvarem nápadně připomínal atomový hřib. Z podivného mraku pak padal na domy a ulice popílek, podle ujištění odborníků zdraví neškodný. Tato tzv. nehoda se udála právě v době, kdy se jedná o termínu odchodu okupačních vojsk z Československa.

Několik dní po této události přijíždíme do obce Podlesí. Vítá nás rozbitý a opuštěný dům s nápisy vyrytými azbukou do zbytků omítky - první známky přítomnosti obyvatel vojenského pásma.

Projíždíme pustou vesnicí, jediným projevem života je kouř z komínů omšelých domů. Úzká silnice se

stopami po pásech tanků vede přímo do zapovězeného území. Za "hranicí" se asfaltová silnice proměnila v roztržitou polní cestu. Kdesi před námi leží v opuštěných lesích vesnice Stará voda, založená koncem 16.století, kdy tu byl postaven chrám sv.Anny a klášter řeholního řádu piaristů. Dnes z nejproslulejšího a nejstaršího poutního místa severní Moravy zbyl už jen chrám sv. Anny, a to pouze díky tomu, že je pro své architektonické zvláštnosti evropským unikátem pod ochranou UNESCO.

**KDO TU NEŽÍJE,
NEUVĚŘÍ**

Pomalou jedeme zasněženou, stimulou krajinou, lemovanou vyvrácenými, polámanými stromy a pneumatikami zapadlými v blátě. Rozbáhněnou cestu vymezují červeně natřené kůly. Z mlhy v údolí před námi se vynořily dvě štíhlé věže chrámu sv. Anny. Kolem zarostlých trosek bývalé vesnice vjíždíme na udusaný plácek před kostelem, obehnaným polorozpadlou zdí bývalé křížové chodby. Do prolomených otvorů ve zdi a v kamenné rozbité bráně jsou vsazeny silné rezavé mříže. Za nimi stojí zchrátralý barokní kostel. Prolézáme mříží před jeho průčelím. Z bohatě zdobeného portálu zbylo jen omláčené kamení. Barokní okna v obou věžích jsou zazděna a na soše sv. Anny čteme rudý nápis Moskva. Ve vchodu do kostela je místo vrat silná kovová mříž, za ní se vrší hromady sutin a vykopané hlíny. Vprostřed chrámové lodi zejí dvě hluboké jámy, bývalé hrobky, kam řeholníci po staletí pohřbívali své mrtvé spolubratry. Vypráví se, že hrobky, zakryté mramorovými náhrobními deskami, odkryli sověští vojáci pomocí tanků v domněnku, že pod nimi najdou zlato a šperky. Místo nich objevili jen ztrouchnivělé zbytky rouch a kosti zemřelých. Nikdo je už nezakryl. Pod zamřížovanými okny v čele chrámu je torzo oltáře. Sochy světců, jež ho prý zdobily, zmizely v sutinách. Z fresek zůstaly jen zbytky a biblické výjevy nahradila jména měst, odkud pocházejí jediná dnešní návštěvníci chrámu. Hroby a sutiny posvátného místa připomínají poslední soud na freskách klenby nahoře ve tmě.

Obcházíme kostel a skrz mříže křížové chodeb vidíme ruiny kláštera, obklopeného prázdnými kamennými podstavci. Z ruin vyrůstají vrby - možná právě na jedné z nich našel podle legendy ze 17. století pastýř sošku sv. Anny, již bylo pak toto místo zasvěceno.

Do Podlesí se vracíme kolem nízkých betonových budov, domův sovětských vojáků. Okna zalepená novinami, stažené závory... Zde žijí už víc než dvě desítky let. Přes Budišov se dostáváme do vesnice Staré Oldřůvky, kde výbuch napáchal největší škody.

"Tady se střílí pořád, ale to, co se stalo, bylo něco výjimečného. Ještě že je vesnice kryta kopcem, jinak to mohlo dopadnout hůř," říkají vesničané. "Po výbuchu jsme se dívali po směru zvuku a najednou se nad chalupami na konci vesnice objevil mrak ve tvaru hříbu. Vítr z něj pak udělal kouli a zavalil ho přímo nad nás. Z mraku padal červený, oranžový a černý prach. Nikdo nevěděl, co se děje, a ženské ve vesnici volaly děti domů. Hned jsme volali na posádku do Opavy. Tam nic nevěděli a ptali se, o co nám jde, jestli chceme zaplatit škodu nebo co.

Tvrdili, že se nám to zdálo, a pak nám řekli, že dozorčí posádka Libava, kam telefonovali na svoji odpovědnost, prohlásil, že v celém vojenském území nic nevybuchlo. Na ministerstvu obrany, kam jsme volali potom, prohlásili, že se k celé věci zatím nebudou vyjadřovat.

Byla tady vymlácená okna v domech a přiběhla také prodáváčka z obchodu, že má rozbité výlohy. Volali jsme na VB, aby ji někdo nevykradl. Policajti přijeli, ale zajímali se jenom o čísla našich občanských průkazů. Protože po výbuchu v prostoru hořelo, vyjeli požárníci hasit. Vojáci je ale k požáru nepustili.

Teprve asi v půl desáté večer přijel nějaký důstojník ČSLA, vzal vzorky popílku a zase odjel. Na druhý den přijeli sověti a zasklívali okna.

Místní obyvatelé, kteří v prostoru po výbuchu byli, říkali, že jáma byla patnáct až dvacet metrů hluboká. Důstojník, odpovědný za akci, jim říkal, že střílného prachu přivezli plně nákladní auto. Výbušninu prý odpalovali světlicí, která údajně nešťastně přeskočila do všech tří jam.

"Takový nesmysl. Nikdo prý nebyl raněn, ale já tomu nevěřím. V okolí 500 m kolem kráteru je všechno zničené. Lidi z vesnice, kteří pracují v lese, mají teď strach chodit do práce. Nikdo nevěří a nemáme žádné záruky, že se to nebude opakovat. Sověti mají odejít, a proto budou municí likvidovat dál.

Důstojník ČSLA, který byl s námi u kráterů, tvrdil, že tam není už nic, co by bouchlo. Schválně dupal do země a křičel: Podívejte se, bouchá něco nebo nebouchá?

Začalo se mluvit o odchodu sovětů a o tom, že už se tu nebude střílet. Tady se ale střílelo pořád. Když jsme se na to ptali v Praze, odpověděli nám, že je to věc sovětských vojáků. Jednou nám dokonce opilý sovětský důstojník vykládal, že tu všechno, než odejdou, vyhodí do povětří a že by Gorbačova nejradši zastřelil. Nemají ho rádi, protože kvůli němu musí domů a protože jim zdražil vodku. Nechce se jim odsud, protože doma je čeká nejistota."

Do restaurace, kde sedíme, vchází vousatý mladík v kahotách od vojenské uniformy a přisedá si k našemu stolu. Dovídáme se podrobnosti o styčných sovětských vojáků s vesničany. Styčných zřejmě oboustranně výhodných.

"Aby tady mohli žít, snaží se prodat úplně všechno. Prodávají televize, fotoaparáty, hodinky, kalkulačky i vojenskou výstroj. Můžete si od nich koupit i zbraně. Nedávno sem přišel jeden důstojník a prodával poloautomatický fotoaparát za dva a půl tisíce korun. Já měl zájem jenom o plně automatický přístroj - o automat. Někam odešel a vzápětí ten automat přinesl - jenomže ne foťák, ale samopal. Také za dva a půl tisíce. Jednou tady nabízeli na prodej dokonce i malou raketu. Když někdo potřebuje materiál na stavbu, který není k dostání, u sovětů ho určitě sežene - i levněji. Za provdání dcery nějakého důstojníka, aby mohla žít v Československu, nabízejí 50.000 rublů. Prodávají také benzín, litr za čtyři koruny.

Stalo se tu vícekrát, že byl vykraden obchod nebo restaurace, a když stopa vedla k sovětským vojákům, bylo vyšetřování zastaveno. Všichni se jich bojí a nechťejí s tím mít nic společného. Kdo tu nežije, ten tomu neuvěří."

Zbývá prohlídka místa činu. Vesničané nám ochotně ukazují cestu ke kráteru. Za posledními domy na okraji vesnice míjíme velké výstražné tabule. V divoké zmlti křovin jsou vidět torza zdí a hromady cihel porostlých mechem. Kráčíme tichou krajinou, roky proměněnou v neprostupný prales. Nikde nikdo, jen v čerstvém sněhu stopy bot vojenské hlídky, která tu před chvílí prošla. Cesta vede do strmého kopce, za nímž se skrývá pověstná střílnice. Z obrovské bílé plochy před námi třetí k temnému nebi zuhelnatělé pahýly stromů. Všude kolem jsou v hlubokých jámách a v hromadách hlíny části odpálených raket a velké kovové střepiny. Vítr je pomalu zanáší sněhem. Mezi krátery se dostáváme na okraj požárem spálené plochy o průměru asi 600 metrů. Na zuhelnatělé trávě leží kusy výbuchem rozmetaných beden od munice. Uprostřed spáleniště je asi šedesátimetrový kruh čerstvě navezené zeminy a v něm hluboké stopy po kolech nákladních aut. Zde byl tedy obrovský kráter, z něhož výbuch vyvrval k obloze tuny hlíny. Nyní je znovu pečlivě zasypán.

Vracíme se stejnou cestou, přízračným bojištěm, které kdysi bylo přírodou. U hostince potkáváme dva sovětské vojáky ve špinavých uniformách. Ptáme se jich, odkud jsou. Prý od Moskvy. Tady slouží už dvaadvacet měsíců. Po dvou letech se vracejí domů. Těší se a udiveně se nás ptají, kdo sem po odchodu sovětské armády přijde. Američané nebo Němci?

Cestou do Prahy míjíme kolony vojenských vozidel. Projíždíme zašlými a rozbitými městy a máme dojem, jako bychom vojenský prostor vůbec neopustili.

Jan Brabec

REVOLVER REVUE
nezávislý magazín
vychází v Praze

VOJÁK Z POVOLÁNÍ

28.1.1990 byl naší redakci doručen dopis podepsaný 153 vojáky tankového praporu. Nebudeme uvádět jména, protože věříme, že odpovědní velitelé dokáží situaci vyřešit. Zde je část dopisu, jehož autorem je svobodník P.:

"Dnes, kdy se celý stát ubírá k demokracii, je u našeho praporu stále potlačováno svobodné myšlení. Naším nejvyšším nadřízeným je velitel praporu major X. Tento voják z povolání, který by měl být naším vzorem, je pravým obrazem starého myšlení.

Pokud se týká události 17. listopadu 89 v Praze, vyjádřil tento velitel souhlas se zákrokem bezpečnostních sil. Citujeme: 'Se zákrokem bezpečnostních složek souhlasím, protože proti nim bylo použito rozebrané lešení. Byly to protisocialistické síly zmanipulované Západem.' - Ještě před volbou prezidenta vyvíjel nátlak a požadoval, abychom podepsali rezoluci na podporu L. Adamce. Citujeme: 'Kdo bude podporovat Havla, bude mít se mnou problémy. Kde se objeví propagace Havla, budou té rotě zrušeny opušťáky na vánoce.' Ti, kteří s tím nesouhlasili, byli vybíráni na těžší práci. Dále nám vysvětlil, že jestliže se stane Havel prezidentem, začne zánik naší vybudované společnosti. Bude nám odebráno Slezsko, jižní Slovensko, seberou nám východní Slovensko a Sudety. Je až neuvěřitelné, co všechno major X. vyslovil. Jeho osobnost by se dala nazvat slovem uzurpátor. Jakmile se začalo mluvit o demokracii, prohlásil: 'Demokracie v armádě nikdy nebyla a nebude.' Vyslovil názor, že stejně jednou pojedeme obnovit klid a pořádek. Chtěli jsme ty věci prodiskutovat, ale on namítl: 'My spolu nikdy diskutovat nebudeme, i kdybychom byli v civilu.' Stalo se nám mnohokrát, že jsme byli za svůj názor slovně ponižováni."

Naprostě bez problémů jsme dostali na FMNO povolení k návštěvě útvaru. Nejdříve jsme nad kávou a tonikem hovořili s nadřízenými majora X. "Je to svérázný člověk," prohlásil o něm velitel pluku, "za některé své výroky byl už volán k zodpovědnosti." Velitel pluku působil poměrně rozvázně a celá situace mu byla evidentně trapná.

Nadřízení svobodníka P., zejména major X, se snažili závažnost dopisu snížit tím, že jsou se svobodníkem kázeňské problémy, několikrát se svévolně vzdálil od útvaru. Na druhé straně se vojáci základní služby za svobodníka P. postavili, charakterizovali ho jako člověka, který si "nenechá líbit žádnou nespravedlnost". Se svobodníkem P. jsme možnost mluvit neměli.

Na majoru X. mě překvapilo jeho poměrné mládí, kolem čtyřiceti let. Méně už mě překvapilo jeho chování. Nepřístupnost, zpočátku odmítal jakoukoli publicitu případu. Dopis přečetl, většinu svých výroků potvrdil s tím, že veškeré informace o Havlovi a ostatních měl z tisku a neměl důvod jim nevěřit. Rozčililo ho slovo uzurpátor a chtěl za jeho použití svobodníka potrestat, aniž by přihlížel k tomu, že dopis podepsalo 153 vojáků. Teprve když mu bylo vysvětleno, že musí respektovat občanské a politické názory vojáků a nemůže jim z hlediska velitelské pravomoci vnucovat názory své, neochotně slíbil, že nepodnikne žádné represivní kroky.

Z celého případu vzniká dojem, že stojí proti sobě vojáci ZS a vojáci z povolání. To se však zdaleka netýká jen tohoto útvaru. Podmínky ke službě mají oba tábory dost špatné a neexistuje dobrá vůle k vzájemnému chápání. Je to dáno celkovým stavem armády.

Nemyslím si však, že by se tento stav radikálně změnil pouhým odchodem majorů X. Armáda zřejmě stojí před velkou změnou, která musí začít promyšlenou a dotaženou novelou bramběho zákona, vytvořením předpokladů pro práci vojáků z povolání, vytvořením nového vztahu k uniformě. Což je úkol dlouhodobý, ale už dnes by se o něm mělo začít mluvit. Majorové X. jsou totiž produktem systému organizace, který jim umožňuje projevit se tak, jak se projevují. Proto se musí změnit systém, aby v něm měli co nejmenší uplatnění.

Rozhodli jsme se, že útvar navštívíme ještě jednou. Pokud se vztah majora X. a vojáků do té doby nezmění, zveřejníme všechna jména.

J.S.

strašák DEMOKRACIE

- *Hluboká noc. Rány na dveře. Roztřesený hlas: Kdo je? Otevřte, tady StB! Fuj, to jsem se lekl. Už jsem si myslel, že to je Občanské fórum.* -

Tenhle "vtip" mi vykládala jedna kolegyně v zaměstnání, dlouholetá členka KSČ.

Dal jsem se s ní do řeči. Poslechl jsem si, jak se od mnoha lidí dovídá o násilnických praktikách aktivistů OF tam nebo jinde, jak koordinační výbory mnohde ovládli kariéristé. Že o věci často a dlouze uvažuje a jak ji jímá strach z chaosu a bezvlády. Je pro změny, pro revoluci, ale takhle tedy ne. Demokracie není anarchie. Namítám, že Občanské fórum je fórum občanů. Jsou to přece ti, co s námi žili celá desetiletí. Žádní z nebe spadlí. A že zevšeobecnování dobré věci neprospěje. Neuspěl jsem. A to jsem nemluvil s nějakou stalinistkou; její manžel byl normalizací dokonce dost postižen.

Demokracie by opravdu neměla vypadat jako anarchie. To ale nezajistí dojemná verbální péče (která navíc bývá většinou motivována něčím úplně jiným než upřímnými obavami o demokracii), ale jen osobní vklad do banky kolektivní moudrosti, praxe, vztahů, zájmů, potřeb. Pro komunisty - i ty bývalé - je často asi velice těžké zbavit se některých strašáků.

- Nebudete-li nás podporovat, a to jen z nepochopení a netrpěli-

vosti pro naši dočasnou nedokonalost, pak padneme a přijdou kandelábrý a všichni na kontrarevoluci krutě doplatíme, - říkali komunisté dříve. Pak to přišlo a najednou tu místo kandelábrů byly kytky a svíčky.

- To určitě nebude jen tak. Kdoví co je vespod a co nás čeká, - říkají dnes.

- Já na to nemám nervy, - povídá kolegyně, mimochodem PhDr., - půjdu raději roznášet dopisy.

Je mi to líto a ptám se, už jen sám sebe, proč neroznášela dopisy do nynějška a nespolečila svůj kredit i ty "nervy" na dnešek? Zdalipak i dříve byla takovou měrou mučena obavami o demokracii, jestli i dříve trávila tolik hodin ve vzrušených diskusích o politicky motivovaném každodenním násilí v naší zemi? Cesta mnoha lidí do normální společnosti bude asi moc těžká. Zvláště takových, jimž komunistická argumentace vešla natolik do krve, že už si ani neuvedomují, odkud ji mají a čemu a komu slouží. Pak mě napadá - o to větší je naše odpovědnost. Jak snadno chybný krok naší věc v očích takových lidí diskredituje. Ale zároveň: jak různá dobře míněná (ale v nevhodném kontextu užitá nebo nedůsledně formulovaná) pacifikující slova do našich vlastních řad mohou být snadno demagogicky zneužitá.

L. Jakl

SLAVNÁ MINULOST

Pozoruhodnou dávku cynismu a opětovně ignorance vložil do svých řádek "Měnit název? Většina proti" Z.Porybný na titulní straně Rudého práva ze dne 17.února t.r., kde se zabírá otázkou ponechání či přeměny názvu Komunistické strany Československa. Jako vážné argumenty k zachování dosavadního názvu volí tyto: "Vždyť se jménem strany jsou spojeny slavné kapitoly minulých bojů proti fašismu i za národní obrození, za práva pracujících za první republiky."

Na jiné zásluhy komunistické strany Z.Porybný bohužel jaksi zapomněl. Kdyby byl v neděli 18.února v pražském Sjezdovém paláci na základním shromáždění Konfederace politických vězňů Československa, dozvěděl by se, že k dalším zásluhám KSČ patří např. 178 popravených lidí z 233 odsouzených k smrti v letech 1948 až 1953, patří k nim i dalších 8.000 životů v téže době zlikvidovaných v komunistických vězeních a pracovních táborech, mohl by slyšet o celém statisíci osob odsouzených v těchto letech komunistickými "nezávislými" soudy ke zhruba miliónu let žaláře.

Nevím, zda se dosud Z.Porybný nedozvěděl např. o bestialitě výsledků z té doby, o pověstných komunistických mučimách. To, co rádi připisujeme středověku a nacistům, se v neztencené míře odehrávalo právě v nich - zde byla "úředním nepřítelům" přefázena zebrá a končetiny, zde jim byly zohaveny obličej, vyráženy zuby, tady se vyslyšelo hořícími cigaretami. Zmíněný redaktor zřejmě nic neslyšel o tehdejších aranžovaných konfrontacích se zavázanými očima, o výpovědích souzených pod vlivem alkoholu a drog a vynucených sebeanách. Nemluvím už o trestancích, kteří odepisali svůj život v uranových dolech, likvidaci celých rodin, jež přišly o byty a majetek, o možnost pracovat i vzdělávat se. Do zvláštní kapitoly zásluh KSČ v tomto ohledu patří i tisíce řeholníků vyhnaných z klášterů v lepším případě na "stavby budoucnosti".

Strana, již jde toto všechno na vrub, teď perem Z.Porybného

nabádá k znovuoobjevení své autority tím, "že se rozejdeme s minulými chybami". Nějak zapomíná, že to od svého XII.sjezdu v roce 1956 slibovala již několikrát - a výsledek? Mezi tisíci shromážděnými v Parku kultury byla přítomna řada obětí let šedesátých, sedmdesátých i osmdesátých. O tom však i při své ignoranci redaktor Porybný vědět musí - vždyť jen velmi nedávno právě jeho tiskovina o těchto lidech sepsala nejeden hanlivý odstavec!

Sobotní cynismus deníku československých komunistů je podobný výsměchu mnohonásobného vraha a masového zločince, kterému byla dána milost a on ani neprojeví účinnou lítost. Zatímco fašismus a jeho propagace jsou naším zákonodárstvím postaveny mimo zákon, komunisty za jejich činy nikdo netrestá. A oni i jejich strana, jež si zběsile hledala za každou cenu nepřitele ve vlastním národě, z velkorysosti tohoto národa těží. S rukama zmazanými lidskou krví a hlavami obtíženými starostmi chameleonů stran svého názvu slibují v předvolebním čase "usilovat o humánní společnost" a dbát na to, co po desítky let krutě posluhovali - "uplatňování lidských práv a svobod".

Milena Šindelářová

NEZAPOMÍNAT!

Je dobré si občas připomenout minulost, blíží se výročí komunistického převratu v roce 1948 je k tomu neopominutelnou příležitostí. Aktivisté Národně socialistické mládeže zvou občany k účasti na mítinku 25.února od 15 hod. na Václavské náměstí. Připraveno je několik proslovů a krátký kulturní program - vše situováno před budovu Melantrichu. Potom se účastníci shromáždění přesunou na Pražský hrad, čímž má být připomenut podobný pochod před 42 lety, který byl v rámci komunistického puče násilně potlačen. (L.Jakl)

JE ČAS VYLOŽIT KARTY

V Zemědělských novinách ze 14.2., na stránce, zadané Československé straně zemědělské, jsme si mohli přečíst článek Jiřího Štycha "Je čas otevřít oči!", který představuje novou agrární stranu lépe než programové prohlášení. Jeho otevřenost kontrastuje se všeobecnou adorací OF a do jisté míry tak zakrývá demagogické výpady a argumenty, obsažené v textu. Zcela po právu totiž kritizuje způsob rekonstrukce orgánů státní moci, správy i zastupitelských sborů (kooptace namísto voleb), malicherné půtky o státní znak, jednání u kulatého stolu i konkrétní problém ústavu dětské onkologie, ale čtenáři přitom sugeruje dojem, jako by se dnes OF spiklo proti bezúhonným agrárikům.

V otázce kooptace srovnává autor dnešní situaci s érou ranné normalizace: "Vzoreček by tu byl: Husák na konci šedesátých let se stejnou praktikou zbavil v parlamentě demokratické většiny." O demokratické většině v tehdejší parlamentě by se dalo s úspěchem pochybovat. Pokud si vzpomínám, tak v tomto "demokratickém" shromáždění nehlasovali pro přijetí moskevských dohod jen 4 poslanci. Husák se tedy nějaké demokratické většiny zbavovat nemusel. Nevím, proč ČSSZ navrhuje mezinárodní kontrolu svobodných voleb a ne spíše změnu návrhu volebního zákona, znevýhodňujícího malé politické strany. Bude-li zákon schválen v nynější podobě, tak ho už žádná dozorčí komise nenapraví, ale autor tu spíše neobratně podsouvá

možnou manipulaci voleb ze strany OF. Co se týče sbírky na ústav dětské onkologie, je to ostuda státu, ale katastrofálně pozdní řešení tohoto problému zavínil právě stát po čtyřicet let řízený komunisty. Na zvyšování četnosti dětských novotvarů mělo navíc podíl i naše socialistické zemědělství a kvalita výživy obyvatelstva.

Hlavním úkolem článku bylo však publikovat otázku demonstrace komunistické moci v zemědělství a dopadu ekonomické reformy na bedra venkova. Autor zdůrazňuje, že na návrhy Občanských fór jsou odvolávání nejen "zprofanování aparátníků, ale i ředitelů statků, předsedové JZD, mechanizátoři a agronomové, kteří někomu strhli prémie za krádež mleziva, součástky ke strojům či polní pých. Dnes se mají tito komunisté stydět za to, že desítky let... zajišťovali našim národům stabilitu a dostatek relativně levných potravin. Kolektivní vina se stále více prosazuje." Nejde tu však o kolektivní vinu za členství v KSČ, ale o to, čím byla zmíněná stabilita vykoupená: zničená krajina, zdraví škodlivé potraviny, ale především degenerace venkovského obyvatelstva na pouhé zaměstnance v zemědělské velkovýrobě (dnes doložená odmítáním reprivatizace). Na našem venkově vládli 40 let komunisté, nelze se tedy divit zaujatosti vůči nim a zároveň nedůvěře vůči členům ČSSZ - bývalým komunistům. Nyní ke zdůrazňovanému potlesku OF při odevzdávání legitima-

cí KSČ členy vlády: Jestliže někdo nějakou stranu opouští, je to jeho osobní věc. Ale přestupuje-li do strany jiné, jak jsme toho často svědky právě u ČSSZ, nutně tam s sebou přináší stigma svého předchozího členství, jistý nádech chameleónství (pokud ho snad ke vstupu do strany nedonutili násilím!). Není tedy nic nepřirozeného na nedůvěře k politickým stranám, v jejichž řadách je podezřele mnoho bývalých jinovců. Závěrem k otázce dotací do zemědělství, která pisatele tak rozčílila: Má-li se u nás vytvořit skutečný trh, bude nutné zároveň zajistit demokratické rozhodování o zásadních otázkách, které budou mít dopad

na celou společnost. A zde může mít slovo pouze demokratický parlament (jinak by snadno došlo k prosazování resortních zájmů, jak se říkalo již v dobách předrevolučních). Nikdo nepochybuje o tom, že ČSSZ je schopna "hájit zájmy zemědělsko-potravinářského komplexu", ale právě tyto schopnosti po zkušenostech minulých let důvěru voličů zrovna nevzbuzují. A že by se tedy, jak píše autor o straně zemědělců, "stala právě ona zárukou demokracie," nechť posoudí laskaví čtenáři sami.

Zbyněk Petráček

25.ÚNOR - VÝROČÍ NASTOLENÍ SOVĚTSKÉ VLÁDY V GRUZII

...Krev teče v Zakavkazsku, kde mohou separatistické nálady a zejména národnostní konflikty každým dnem přerůst v občanskou válku. (Svobodné slovo, 16.ledna 1990)

Kavkazu se nezbůhdarma říkalo Hora jazyků. Na rozloze přibližně dvou Československých republik se mluví dnes asi čtyřiceti různými jazyky. Většina z nich je omezena na izolovaná údolí či povodí horských řek, často dokonce na jednotlivé vesnice. Ale i těch větších a významnějších je přinejmenším patnáct. Navíc se na Kavkaze a v jeho bezprostředním okolí stýkají čtyři světová náboženství, a přihlídneme-li k jednotlivým církvím a sektám, zjistíme opět aspoň deset navzájem si přinejmenším konkurujících náboženských směrů. A přičteme-li k tomu rozdílnou úroveň sociálně ekonomického a kulturního rozvoje, kterou se ani v tomto století zdaleka nepodařilo vyrovnat, a tradiční orientaci na různá historická i současná politická a kulturní centra jak uvnitř, tak vně Kavkazu, a dokonce i Sovětského svazu, musíme uznat, že důvodů či záminek k etnickým rozporům je na Kavkaze věru dost.

Pokusme se udělat si v tom trochu pořádek. Začneme místy, na nichž teče nebo tekla krev.

25.únor je shodou okolností nejen v našem, ale i v gruzínském kalendáři vytištěn červeným písmem jako státní svátek. Ne že by letos o tomto datu a jeho významu nemělo padnout ani slovo - to spíše naopak. Ale bude se o něm mluvit v docela jiném duchu: jako o konci gruzínské nezávislosti.

Nezávislost pro Gruzii vždycky mnoho znamenala. A nikdy nebylo lehké si ji udržet. Podobně jako Čechy byly klíčem ke střední Evropě, byla Gruzie klíčem k Zakavkazsku a v jistém smyslu k celému Kavkazu. Zmocnit se tohoto klíče usilovali všichni dobyvatelé a všechny velmoci, které se kdy v tomto koutě světa střetly. Urartejci i Asyřané. Římané i achajmenovští a sásánovští Peršané. Byzantinci, Turci, Mongolové, Íránci. A v posledních čtyřech stoletích Rusové. Předkové dnešních Gruzínů ovládli zem, kterou dnes obývají, patrně někdy kolem 7.století př.Kr. O tom, kdy vznikl první gruzínský stát, se dovídáme jen z pověstí a z poměrně pozdních kronik. Jisté je, že to bylo nejméně půl tisíciletí před Kristem. V době přijetí křesťanství byla Gruzie už dávno konsolidovaným a dobře spravovaným královstvím s výstavnými městy, v nichž se dařilo řemeslům a kvetla kultura, jak dokazují archeologové.

I Gruzie měla období vzepětí téměř velmocenského. Bylo to ve 12. a počátkem 13.století, za vlády Davida IV.Budovatele (1089-1125) a jeho vnučky královny Tamar (1184-1213). Gruzie tehdy byla centrem říše, která sahala od Černého moře ke Kaspickému a od severního Kavkazu po jižní hranici Arménie. Královna Tamar se však nepustila do dobovatelských dobrodružství, nejspíš proto, že se musela vypořádávat s vnitřními problémy. Vyřešila je dohodou se stavy, jakousi Magnou chartou libertatum, ústavní smlouvou, lišící se od oné slavnější anglické především tím, že byla podepsána o čtvrt století dřív.

Slibný rozběh Gruzie ke konstituční monarchii definitivně ukončil mongolský vpád. Jisté naděje vzbudila až energická snaha krále Erekle II. (vládl 1762-1796) o znovusjednocení, bohužel však nedosáhla cíle. Král Erekle byl schopný voják a obratný politik, nakonec mu však nezbylo než požádat o pomoc Rusko. 24.června 1783 uzavřel s Ruskem dohodu, podle které sjednocené království Kharthlijsko-Kachetské přijalo ruský protektorát. Podle této smlouvy - je známa pod jménem Georgijevský traktát - vládla v Gruzii dál dynastie Bagratovců, jen zahraniční politika přecházela do výlučné pravomoci Ruské říše. Rusko se zavazovalo poskytovat Gruzii vojenskou ochranu. Roku 1799 byl Georgijevský traktát znovu slavnostně potvrzen - a vzápětí na to, 12.září 1801, vydal car Alexandr I. manifest o sesazení Bagratovské dynastie a anexi východní Gruzie. Tak se Gruzie stala ze samostatného státu gubernií Ruské říše. Také gruzínská církev byla zbavena samostatnosti a podřízena ruské pravoslavné. Na gruzínskou kulturu se mělo zapomenout, gruzínštinou se oficiálně opovrhovalo a cenzura škrtala i samo slovo "Gruzie" a nahrazovala je výrazy "naše domovina" či "naš rodný kout". Nejhorší však bylo, že se na ruský příkaz zavádělo nevolnictví, které dřívější gruzínské právo neznalo.

Gruzínské aristokracii se ovšem otevřela cesta ke vzdělání na vysokých školách. Tak mohla vzniknout nová, evropsky vzdělaná inteligence, která vyburcovala gruzínský národ k úsilí o znovuzískání nezávislosti.

Nesporně nejvýznamnější postavou gruzínského politického i kulturního obrození byl básník, publicista a politik Ilia Čavča vadze (1837-1907). Jako básník uvedl moderní gruzínštinu do literatury a gruzínskou literaturu do světového kontextu. Jako publicista zorganizoval moderní žurnalistiku a systematicky seznamoval gruzínskou veřejnost s evropskými politickými a ekonomickými proudy. Jako politik založil a vedl liberální

Národně demokratickou stranu a zformuloval zásady demokratické ústavy budoucí Gruzínské republiky. Národ ho miloval jako otce - a politickým nepřátelům zprava i zleva byl trnem v oku. Roku 1907 se stal obětí atentátu.

Roku 1987 se I.Čavčavadze stal pod jménem Ilia Spravedlivý jedním ze světců Gruzínské církve. Po jeho svatořečení pronesl katolikos patriarcha Ilia II. projev ke gruzínské mládeži, v němž řekl: Hle, nyní máte světce, k němuž se můžete obracet s modlitbami za splnění svých politických tužeb.

Deset let po zavraždění Ilia Čavčavadze, v roce 1917, tedy dlouho před koncem první světové války, vypukla v Rusku revoluce - napřed Únorová, pak Říjnová. Ruští vojáci houfně opouštěli frontu a spěchali domů, aby mohli revoluci vybojovat, a národy Zakavkazska (pokolikáté už?) byly ponechány na pospas turecké přesile. V boji formovaly své armády a státy, zvolily si demokratické parlamenty a počátkem roku 1918 se spojily v Nezávislou federaci zakavkazských demokratických republik. Jejich zájmy a cíle se však brzy rozešly a federace se rozpadla. 26.května 1918 vznikly na jejích troskách dva nové státy. Arménská a Gruzínská republika; třetí, Ázerbájdžánská republika pak vznikla o dva dny později.

Tak se po 135 letech Gruzie opět stala nezávislým státem.

Gruzínskou demokratickou republiku brzy uznala celá řada států. Také Ruská socialistická federativní sovětská republika uznala suverenitu Gruzie de facto i de jure Mírovou smlouvou podepsanou oběma stranami dne 7.května 1920 v Moskvě.

Smlouva obsahuje 16 článků a tajný dodatek, jímž se Gruzie zavazuje povolit na svém území činnost komunistických organizací. Přesně se v ní definují hranice republiky a zaručuje se jejich nedotknutelnost, dále se hovoří o budoucích ekonomických stycích, o vzájemné pomoci atd.

Smlouva byla podepsána, ratifikována (z ruské strany Leninem), zveřejněna - a gruzínská vláda okamžitě přistoupila k její realizaci. Komunistické organizace byly nejen povoleny, ale dokonce přizvány k účasti ve vládě, což bylo také okamžitě zveřejněno.

I ruská vláda zahájila činnost, nejzajímavější dokumenty o ní však byly zveřejněny teprve loni. Jedním z nich je zpráva velitele II.Rudé armády, adresovaná předsedovi Kavkazské revoluční vojenské rady Sergo Ordžonikidzovi. Cituji:

"18.prosince 1920. TAJNĚ!

V odpověď na Váš dopis č.1753 Vám sděluji, jaké jsou podmínky našeho vpádu do Gruzie a čemu je přitom třeba věnovat pozornost:

1. mezinárodní situaci a našim vztahům s Tureckem,
2. stavu našich sil, které lze ve stanovené době přesunout do výchozích bodů,
3. stavu a početní síle gruzínské armády,
4. situaci v našem týlu."

Zpráva dále konstatuje, že jednotky gruzínské armády jsou schopny klást velmi vážný odpor a od obyvatelstva nelze očekávat podporu, neboť "je vesměs proti jednotkám Rudé armády nepřátelsky naladěno".

Dále žádá generál posily a doporučuje odložit akci na dobu, kdy budou posily i proviant připraveny - jinak nemůže zaručit úspěch. Bude-li jeho požadavkům vyhověno, předpokládá, že se mu "podaří splnit revoluční povinnost a ukončit tažení proti Gruzii do šesti týdnů", ovšem "dostane-li Revoluční vojenská rada II.armády záruky, že turecká vojska Kázima Karabekira k nám budou zachovávat přátelský vztah."

Že nešlo o pouhé štábní cvičení, jaké by snad bylo možno tolerovat i v době platnosti mírové smlouvy, nejlépe dokazuje fakt, že akce proběhla skutečně přesně podle plánu. Velitel II.armády se mylil pouze v jednom - přece jen nedocenil gruzínskou armádu: odolávala totiž skoro deset týdnů.

Tbilisi bylo dobyto už po dvou týdnech. 25.února 1921 nad ním, jak hrdě hlásil V.I.Leninovi Sergo Ordžonikidze, "zavál rudý prapor" a moc převzaly sověty.

V červnu loňského roku bylo v Tbilisi vydáno prohlášení, podle kterého bylo obsazení Gruzie 25.února 1921 flagrantním porušením mírové smlouvy ze 7.května 1920 a Gruzie byla vojensky okupována a později anektována. Toto prohlášení podepsala vláda Gruzínské SSR a představitelé všech společenských sil, ba i první tajemník Gruzínské komunistické strany Givi Gumbardze.

Takže se letos 25.února státní svátek Výročí nastolení sovětské vlády v Gruzii nejspíš opravdu slavit nebude. -vač-

konto NTS

Š: Jan Ruml 34278-180556-021,

SBČS Pha 2,

Václavské náměstí 42, Praha 1

Kčs: Jan Brabec 1238340-018,

ČSS, Vodičkova 9, Praha 1

Vážení přátelé,

zdravím Vás a Vaším prostřednictvím celé Československo z Rumunska, jménem nově vzniklého spolku nazvaného *Občanské fórum Čechů z Berzascy*.

Díky krvavé demokracii, kterou jsme si v Rumunsku vybojovali, jsme my Češi, občané obce Berzasca, založili s velkým nadšením a optimismem 1.února 1990 spolek. Toto Občanské fórum se zrodilo z bolesti, vlastenectví a hrdosti, a tím že v našich žilách koluje česká krev. První naše shromáždění bylo skvělé a oči našich Čechů konečně zářily naději a byly plné slz. Jeden dědeček si přál český bál, další zájezd do mateřské vlasti, aby si také šlápl nohou na českou zem. Jiný si přál knihu českých pohádek, aby je po večerech četl vnoučatům. Co tady vlastně chceme. Nic víc než mít právo zapívat si ze srdce například "Ta naše písnička česká". Nechceme nic víc než mít možnost si kleknout na českou zem našich pradědů, vzít ji do dlaní a políbit ji, mít právo myslet a jednat jako Češi.

Tato elementární práva nechci jen já, ale chtěji je moji spoluobčané a členové OF, téměř 200 Čechů. Budeme za tato svá práva bojovat a prosíme, ať nám k tomu alespoň morálně dopomůže každý Čech dobré vůle, který žije doma a neví, co znamená cizlna. Kéž nám dopomůže i Bůh.

Je nutné se Vám svěřit s hlavním úkolem, naším cílem, o který budeme nejvíce usilovat a v kterém budeme potřebovat nejvíce Vaší pomoci.

Jde nám o to, abychom zde uchovali mateřskou řeč budoucím generacím. Prvním naším krokem je založit českou knihovnu. To je nejdůležitější a je to náš základ. Jakýsi umělec říkal, že kniha je okénko do světa, ale pro nás je česká kniha daleko víc. Je to mateřská řeč, česká kultura, naše budoucnost a duchovní návrat domů. Dále plánujeme založit český klub, který by byl pro nás kouskem Československa. Na závěr Vás prosím o zveřejnění apelu OF Berzascy všem občanům ČSSR: "Pomozte krajanům, kteří jsou žiznivi po české kultuře." Jestli máte knihy, které Vám překážejí a staré časopisy, nevádi, že jsou staré, pošlete nám je. Uděláte dobrý skutek a pomůžete ztraceným Čechům v cizině. Čteme úplně všechno, beletristiku, starou literaturu, pohádky, detektivky, náboženské knihy aj.

Děkuji za pochopení.

Václav Schneider

Provizorní adresa: Berzaské Občanské fórum, Václav Schneider, 1792 Berzasca, Bl.4, Sc.3, Et.1, Ap.5, Jud.Caras-Severin, Rumunsko

• **ZÁKAZ DOKUMENTACE.** Česká unie nevidomých a slabozrakých byla článkem ve Večerní Praze z 18. ledna vyzvána předními zrakově postiženými funkcionáři Svazu invalidů k diskusi u kulatého stolu. Vzhledem k tomu, že se tak stalo prostřednictvím novin, domnívala se Unie, že jde o veřejnou záležitost a informovala o jejím konání ostatní sdělovací prostředky. Zájem o účast na diskusi projevil redakce stanice EM, redakce Pražského zvukového deníku a redakce celostátního vysílání OF. Termín konání diskuse byl Svazem invalidů několikrát odložen a konečný termín 7.2. se nikomu z rozhlasových redaktorů nehodil. Za jednání stál tedy zasedlo pět členů rady zrakově postižených ÚV SI a pět členů prozatímního koordinačního výboru České unie nevidomých a slabozrakých. Před počátkem jednání se Unie dotázala, zda by mohla průběh jednání natáčet na zvukový pás, což bylo zástupci SI kategoricky zamítnuto, rovněž tak varianta s návrhem, že se tedy bude nahrávat jen vystoupení členů Unie. Zástupci SI trvali na tom, že z jednání nesmí být žádný autentický záznam pořízen, načež členové Unie konstatovali, že jsou tedy nuceni od jednání odstoupit. První kolo tedy skončilo nezdar, přesto podává Unie radě zrakově postižených SI nadále přátelskou ruku a je ochotna k dalšímu jednání - před veřejností, s tím, že od požadavku na zvukový záznam ustupují. (za koordinační výbor České unie slabozrakých a nevidomých: F. Kašpar, R. Volejník)

• **PETICE.** "Vzhledem k tomu, že v Československu dosud neexistuje legální možnost vyhnout se základní vojenské službě z důvodů svědomí, mnoho chlapců řeší svůj životní postoj uzavřením pracovního závazku na šachtě s žádostí o dlouhodobý odklad ZVS u příslušné vojenské správy. Znamená to pro ně, že na základě usnesení vlády ČSSR č.41/82 a nařízení FMNO č.7/82 pracují v hornictví do 31.12. toho roku, v němž dovrší 30 let věku, a v této době neobdrží povolávací rozkaz. Po uplynutí tohoto závazku obdrží vojenskou knížku. Tato náhrada za dvouletou ZVS je pro občana kulturně vyspělého státu neadekvátní a zastaralá, v kontextu se současnými celosvětovými mírovými snahami je anachronismem a s ohledem na mezinárodně uznávaná lidská práva diskriminací." Také citujeme z dopisu pana Marka Šlechty, kterým se dne 23.1.90 obrátil na Federální ministerstvo práce a sociálních věcí a na další místa. Jeho podnět končí návrhem, aby občanům vykonávajícím závazek na šachtě byla ihned uznána určitá doba zde odpracovaná jako náhradní civilní služba. Po této době by tito občané měli mít možnost ukončit pracovní poměr na šachtě. Vojenská komise při Stavovské unii studentů a Nezávislé mírové sdružení tento

návrh podporují a vyzývají k dalšímu podepisování petice, která již má přes 700 signatářů. Její text zní: "Připojuji se k podnětu, aby byla uznána náhradní civilní služba občanům, kteří plní dlouhodobý závazek na šachtě, protože z důvodů svědomí odmítají základní vojenskou službu." Podpisové archy se jménem, adresou a podpisem posílejte na adresu Marek Šlechta, Rudé armády 1950/7a, 733 01 Karviná.

• **EGON BONDY** je uváděn na Baráčeknické rychti v Nerudově ulici při lidové veselici z vlastních veršů v předvečer slavného výročí v sobotu 24. února od 19.30 hod. v umělecké péči Radima Vašíčky a umělecké agentury MART za vydatné podpory slavné Česko-moravské hudební společnosti vyhrávající po programu až do 24 hod. Vstupenky v obvyklých předprodejích. Reprizy v březnu: 6., 15. a 22. od 19.30 hod. v Rubínu na Malostranském náměstí.

PŘEHLED ZPRÁV

• **OF NESLYŠÍCÍCH.** V prosinci 1989 bylo v Praze založeno Občanské fórum neslyšících a těžce sluchově postižených. Žádáme vás všechny, kteří jste sluchově postižení - neslyšící, ohluchlí či nedoslýchaví, máte-li chuť s námi spolupracovat, máte-li zájem o zlepšení Vašich životních podmínek, přihlaste se nám. Pracujeme pro Vás! Napište nám také o svých problémech, co byste si představovali ap. Adresy: Vladimír Buberle, Praha 10, Počernická 56, PSČ 108 00; Anica Dvořáková, Praha 5, Radlická 56, PSČ 150 00.

• **TRUTNOV.** V Trutnově začal vycházet nezávislý kulturní občasník "Obzory", jehož cílem je mapovat kulturní dění minulosti i dneška. Příspěvky s historickou tematikou, úvahy o kulturním dění, profily zajímavých osobností z kulturního světa aj. lze zasílat v rozsahu 1-2 strany formátu A4 na adresu Hynek Beneš, ul. B. Němcové 10, Malé Svatoňovice 542 34.

• **PRAHA.** Výrobní družstvo nevidomých Spektra navrhuje promyslet lépe hierarchii v zacházení s finančními prostředky získávanými z eventuálních sbírek občanů. Místo urychleného přejmenovávání názvů stanic metra apod. by uvítali využití těchto peněz na bezbariérové úpravy stanic metra, jejich vybavení nápisy ve slepeckém písmu, vybavení vchodů zvukovými majáčky, osazení křižovatek zvukovými semaforey atd. "Plně souhlasíme s tím, že změny některých názvů stanic metra, ulic, budov atd. mají opodstatnění. Jsme však přesvědčeni, že úroveň společnosti a její další rozvoj je hodnocen ne podle toho, jak rychle tato společnost bourá pomníky, mění názvy atp., ale podle úrovně ekonomiky, kultury, sociálního zabezpečení, životního prostředí..." (JUDr. P. Donát)

• **RADOTÍN.** V IS č.47 byla uveřejněna zpráva o případu mateřské školky v Radotíně. Dne 5.2. byl případ dosti svérázným způsobem vyřešen. Od tohoto data nemohou být učitelky pí. Průšová a pí. Zápotocká podle sdělení inspektorek "nadále u dětí". Vzhledem k "příliš rozbouranému veřejnému mínění" je učitelka Průšová přeřazena do školky v Praze 5 u Železničního mostu a paní Zápotocká na úklid do nové školky v Radotíně. Navíc pí. Zápotocká bude muset asi i toto místo po zahájení provozu opustit, jak jí sdělila ředitelka školky pí. Rohlíčková. Obává se totiž, že iniciátorka stížností na učitelky - paní Štěpánová - bude tuto učitelku "pronásledovat i do této školky". Návrh učitelek na svolání všech rodičů dětí ve školce nebyl vzat v úvahu a všechna rozhodující jednání proběhla bez přítomnosti postižených. Vzhledem k vlivu některých rodičů na vedení školky a školní inspektorát je otázka, kdo vlastně ve školce rozhoduje a zda toto řešení je opravdu tím nejlepším k uklidnění veřejného mínění.

• **ROVNĚJSÍ MEZI ROVNÝMI?** Představitelé koordinačního výboru OF ve Zlíně nesouhlasně reagovali na zprávu z jednání komise na ministerstvu práce a sociálních věcí ze dne 6. února, která byla zveřejněna v denním tisku. Komise přehodnotila tzv. osobní důchody a projednala návrh zásad nové úpravy důchodového zabezpečení ústavních činitelů. Podle tohoto návrhu by např. pan Indra měl dostávat 7 600 Kčs důchodu, pan Bilak 3 800 Kčs. OF Zlín proti takovému postupu rozhodně protestuje s tím, že starobní důchod by měli dostávat všichni lidé v této republice podle stejných zásad a pro všechny by měla platit horní hranice důchodu, určená v jednotlivých skupinách pracujících. Nemělo by opět platit, že mezi rovnými občany jsou ještě rovnější. (VIA)

• **KRUH NEZÁVISLÉ INTELIGENCE** pořádá v rámci cyklu Československá politická historie přednášku Dr. L. Hejdánka "Masarykova výzva". Přednáška se koná 15.3.1990 v 18.30 hod. v posluchárně č.266 fakulty strojní ČVUT Praha 6. Vítáni jsou i nečlenové KNI, především studenti. (M Tichý)

• **OPOLE.** Za odmítnutí předložit občanský průkaz příslušníkovi občanské milice (polská VB) byli dne 1.2. poirestáni Tomasz Ardzijewski z Bojující solidarity peněžní pokutou a Zbigniew Cieśliński z liberálně demokratické strany Nezávislost odnětím svobody na dobu 21 dní. V loňském roce byli před budovou vojvodského výboru PSDS v Opoli zadrženi a zbiti pro podezření z autorství nápisu "Pryć s PSDS". (VIA-SIS)

• **DONĚCK.** V ukrajinském městě Doneck se 11.2. konala varovná stávka umělců a kulturních pracovníků, kterou zorganizoval Nezávislý odborový svaz a koordinační rada. Stávkující požadovali, aby pro

bylo umožněno získat práci odpovídající jejich vzdělání. (VIA-SIS)

* **ROSTOV.** Členové klubu obrany občanských práv Zaščitá v Rostově na Donu zahájili ve čtvrtek 8.2. protestní hladovku. Jejím důvodem je věznění dvou aktivistů tohoto klubu. Vladimír Kost'anyj a Viktor Kutňak byli 1.2. zadrženi při vylepování volebních letáků ve městě Zelenograd v Rostovské oblasti. 3.2. byli převezeni do zvláštního vězení v Rostově a odtud byli transportováni do Taganrogu. Zde jim bylo řečeno, že podléhají trestní odpovědnosti, neboť vylepovali letáky vyživující k nepokojům. Příslušníci klubu Zaščitá jsou přesvědčeni, že tyto provokační letáky, z jejichž vylepování jsou V.Kost'anyj a V.Kutňak obviněni, rozšiřovali členové místních státních orgánů. Oba obvinění zahájili hladovku. Podle posledních zpráv je V.Kutňak v nemocnici a jeho zdravotní stav je vážný.

* **OLOMOUČ.** Studenti Univerzity Palackého v Olomouci pořádají v neděli 25.2. oslavy Vítězného února pod názvem "Únor bílý, ÚV šílí". Sráž účastníků je ve 13 hod. u sportovního stadionu. Hlavních projevů se zúčastní kromě např. Gottwaldovy vnučky i Fidel Castro a Kim Ir-sen. (za správnost: Kořenek, lékařská fakulta UP)

* **ZLÍN.** 24.2.1990 proběhne ve Zlíně valná hromada Společnosti přátel USA, na které budou vytvořeny orgány SPUSA, včetně poboček podle oblastí a zájmových sekcí. Společnost přátel USA v této souvislosti žádá všechny zájemce o členství ve SPUSA, aby se již neobraceli na dosavadní zveřejněné adresy. Po valné hromadě budou oznámeny adresy odborů, na které se budou moci zájemci obracet. Činíme tak proto, že nejsme schopni okamžitě vyřizovat dopisy tisíců zájemců o členství. Děkujeme za pochopení a těšíme se na úspěšnou spolupráci.

* **MAĎARSKÁ KULTURA V PRAZE** pořádá dne 1.března 1990 ve svých prostorách v Rytišské ul.25-27 diskusi s maďarským bohemistou a disidentem György Vargou o politice a kultuře.

* **OF PROSTĚJOV.** V pátek 16.2. zasedalo v Prostějově plénum MěNV. Hlavním bodem programu byla kooptace nových poslanců. Na rozdíl od rekonstrukce pléna ONV, která se konala o den dříve, nebylo u MěNV této změny dosaženo. Jisté signály byly ve městě pozorovatelné již od středy. V prostějovském týdeníku Stráž lidu se objevily neobjektivní útoky proti některým zakládajícím členům místního OF. Ve čtvrtek rada ONV šéfredaktora listu proto odvolala. Během dne se na vchodech domů objevovaly letáky kritizující postup zúčastněných při jednáních u kulatého stolu. Anonymní pisatelé kritizovali nejen členy rady KC OF, ale i zástupce všech stran a příslušných orgánů NF. Obvinili je z ustupování OF, z prospěchářství a boje o koryta. Invenzivní kampaň byla vedena zejména proti třem nejaktivnějším členům rady KC OF. Proto není divu, že v pátek jeden ze zakladatelů hnutí OF v okrese Prostějov Arnošt Kohut nedostal potřebných 35 hlasů. Zástupce rady OF požádal předsednictvo o přerušení jednání a možnost porady navrhovaných kandi-

dátů za OF, a to vzhledem k předpokladu, že u dalších členů rady KC OF by se situace opakovala. Po 15minutové poradě mluví OF předněst požadavek, aby se o kooptaci nehlasovalo jednotlivě, ale najednou. Tento návrh však nebyl stávajícími poslanci rozdílem dvou hlasů přijat. Protože měli stoupenci OF za to, že jde o porušení dohod u kulatého stolu, z jednání odešli. Plénum muselo být přerušeno a následně anulováno. Prostějovští mají tedy do příštího pátku, kdy se bude konat další jednání, nad čím přemýšlet. (NTS a OF v Prostějově)

* **REDAKCE INFO-BULLETINU OF** Bubenče a Dejvic dopisem upozornila Galerii hl.m.Prahy na to, že sovětské velvyslanectví ostře protestovalo proti balení pomníku V.J.Lenina na náměstí VRSR v Praze-Dejvicích, organizovanému Hnutím za občanskou svobodu. Redakce bulletinu uvádí, že tato okolnost komplikuje průběh nadcházející návštěvy prezidenta V.Havla v Moskvě, a v souvislosti s tím žádá urychlené rozhodnutí příslušných orgánů o přemístění sochy, aby nemohlo docházet ke konfliktům. Zmíněné OF pořádá podpisovou akci občanů za přemístění sochy na vhodné místo. Podp. archy budou k dispozici v Galerii V.Kramáře ve dnech 9.-11.2. v 10-13 a 14-18 hod.

* **KOPŘIVNICE.** Vzhledem k vyhraněné politicko-společenské situaci v Severomoravském kraji se v Kopřivnici dne 20.12.89 konalo setkání několika desítek občanů, na němž se projednávalo zlepšení činnosti místního OF a způsob, jak zabránit profanaci a zneužití OF a jak bojovat proti nomenklaturní mafii na všech stupních. Výsledkem bylo setkání několika aktivistů dne 6.1. a založení Rady starších OF. Rada ve svém základním prohlášení mj. uvádí: RS OF tvoří lidé s aktivním přístupem k vyvíjení demokratického a pluralitního státu na základě ideálů T.G.M. a na základě křesťanské filozofie a křesťanských norem chování. Rada se skládá z občanů šikanovaných a pronásledovaných minulým režimem za svoji alternativní politikou a náboženskou aktivitu a přesvědčení. Chce být stálým gremiem, bránícím tomu, aby do OF pronikali lidé, kteří by jeho činnost profanovali. V době přípravy svobodných voleb se RS změní v Akční volební štáb OF, který bude bránit zásady OF a odhalovat kariéristy, lidi nečestné, exponenty režimu a autokraty, kteří neuznávají zásady demokracie. RS v Kopřivnici vyzývá všechna OF v ČSR a VPN v SSR k následování nebo k případné diskusi. (Za RS OF mluví MUDr.Jiří Bužga, Obránců míru 1307, Bohuslav Fícek, Na drahách 617, Arnold Treu, Obránců míru 990, 742 21 Kopřivnice, tel. 0656/41709, 40281, 47111)

* **DEMOKRATICKÁ INICIATIVA** pro rozvoj estetické výchovy byla založena na LŠU Praha 2, Španělská 10. Ve svém prohlášení uvádí, že v základní estetické výchově již delší dobu krystalizují dva významné proudy - speciální, zaměřený na výchovu velmi nadaných dětí, budoucích profesionálů, - a univerzální, zaměřený na všeobecně mnohostranný rozvoj estetického cítění dětské populace. DÍ usiluje o to, aby tyto tendence nestály proti sobě

a nesazily se pohltit jedna druhou, naopak se navzájem doplňovaly a tolerovaly. V opakovaném případě by se z LŠU mohla stát příprava na konzervatoře či střední a vysoké umělecké školy, nebo charitativní útulek pro děti bez nadání. DÍ vychází z faktu, že škola a učitel jsou určeny dětem, a má proto vycházet vstříc jejich všestrannému rozvoji a zaměření, ať již profesionálnímu, či amatérskému. Iniciativa je otevřena všem učitelům LŠU v Čechách a na Moravě. Náměry a připomínky: Petr BARTL, Stroupežnického 30, 150 00 Praha 5, tel. 54 09 89.

* **KYJEV.** V neděli 18.února se bude v hlavním ukrajinském městě konat protestní manifestace proti v poslední době se aktivizujícím antisemitským, antiarménským a antižidovským provokacím, které organizuje státní aparát a emisáři hnutí Pamjat'. (VIA)

* **SVIŠŤOV.** Bulharská Strana zelených, hnutí Ekoglasnost a Demokratická strana uspořádaly včera živý řetěz, blokující vjezd do atomové elektrárny v Belene na Dunaji. Představa vlády Lukanov večer prohlásil, že výstavba elektrárny byla dočasně zastavena. (VIA)

* **PRAHA.** 15.února odpovídali na otázky novinářů pracovníci sovětského velvyslanectví O.Lušnikov a V.Filipov, který sdělil, že v Československu pracovala na základě dohody skupina expertů KGB, jejíž počet byl nyní snížen na 6 pracovníků. V Moskvě fungovala obdobná skupina členů StB. Na připravované návštěvě ministra vnitra ČSSR R. Sachera v Moskvě se bude pravděpodobně jednat i o této otázce.

* **PRAHA.** 18.2.se ve Sjezdovém paláci PKO v Praze 7 konal uzavírací sjezd Konfederace politických vězňů Československa odsouzených v letech 1948-1989 z politické zvláště KSČ. Valné hromady se zúčastnilo přes 5.000 bývalých politických vězňů a blízkých příbuzných popravených a zemřelých. Předsedou Konfederace byl zvolen pan Rudolf Pernický a čestným předsedou Václav Havel. Cílem sdružení, jež tak navazuje na činnost bývalého K-231 z roku 1968, je dosažení rehabilitace státniců takto postižených občanů ČSSR. Konfederace chce všestranně podporovat snahy o skutečnou svobodu a demokracii v Československu.

* **ZLÍN.** "Důvodem mého trestního oznámení není msta, ale pouze snaha o spravedlnost. Na mém případě lze totiž číankově doložit, jakou neomezenou moc ve společnosti měla komunistická strana. Snahy řadových občanů o jakýkoliv pokus či kritiku proti vládnoucímu systému vždy končily existenčními či jinými postihy," uvádí Stanislav Deváry v trestním oznámení, které 15.2.1990 podal Generální prokuratura ČSSR. Popisuje v něm, jak byl vyloučen z JZD AK Slušovice, a oznamuje, že podle jeho názoru při vylučování spáchali vedoucí pracovníci JZD trestný čin zneužití pravomoci veřejného činitele podle par.158 tr.zákona. Dalším motivem, který S.Deváryho k podání tr.oznámení vede, je snaha "alespoň částečně osvětlit metody, které družstvo...bohužel i nadále používá, a to hlavně proti zástupcům OF JZD AK Slušovice".

JDE O KANTORSKOU ČEST!

"Paní učitelko, už nám nemusíte lhát," hlásá rozpustile jeden veselý plákač na nároží - a většina kolemjdoucích se zasměje. Komu asi do smíchu není, jsou učitelé. Už nemusí lhát. Dobrá. Ale co tedy budou říkat? To není jasné ani jim.

Ještě v prosinci 1989 na setkání Občanského fóra v Pedagogickém ústavu ČSAV zazněl v diskusi o vyhlídkách našeho školství hlas: problémem nebudou struktury ani programy, a vůbec jím nebudou žáci, studenti; o těch jsme před časem pochybovali, ale překvapili nás rychlou spontánní regenerací; problémem budou učitelé...

Ano, uvažují o zmrzačenosti kantorského stavu. Proč tak silné slovo? Protože nekompetentnost učitele, která dnes pouze vychází veřejně najevo, spočívá ne tak v jeho odbornosti, jako v jeho osobnosti. I s tou odborností je to všelijaké, ale to není tak velký problém.

Dnešní učitel resp. učitelka je většinou člověkem vnějškově řízeným (oproti řízenosti niterné, kterou se vyznačuje zralá osobnost.) Přitom jde o zafixované uzpůsobení jeho profesionálního "já". Po desetiletí probíhal u nás negativní výběr adeptů této profese, umělý i přirozený. Ten umělý prováděla státní moc a vybírala mezi mladými ty naivní, poddajné, manipulovatelné. Přirozený negativní výběr probíhal tak, že ti svébytní o toto povolání nestáli, i když měli vlohy, o nichž třeba ani nevěděli. Naproti tomu uspořádáním pracovní doby (prázdniny apod.) lákala kantorka ty, kdo stáli o více volného času bez ohledu na to, co vlastně budou dělat. Bohužel především ženy.

Na tomto místě prosím ty učitele resp. učitelky, na něž se tyto příkré soudy nevztahují, aby přesto strpěli jejich zveřejnění. Učitelé si většinou neuvědomovali, jakým nástrojem totalitní moci se stalo naše školství a jakou úlohu při tom sami hráli. Není divu; vědomí čehosi takového by bylo stěžejně únosné. Snažší bylo sebekritickou reflexi nepřipustit, a pokud se snad vnucovala, rychle ji zaplašit. Po celých těch nejméně dvacet hořkých let se učitelé báli; buď papouškovali teze z ideologické zbrojnice vládnoucí moci, anebo dělali jakoby nic. Reálné problémy naší společnosti, které samozřejmě zasahovaly i do každodenního života školy, byly "tabu". Učitelé učili žáky nevidět očividné, mlčet o tom, čeho byla mysl plná, a neptat se. Doplatili na to těžkou deformací osobnosti, charakteru. V jejich kolektivech vládla pseudovzájemnost; zámlka a pokrytectví na prvním místě. Důsledkem toho všeho byla pasivní podrobnost, rezignace na vlastní autentičnost a co horšího: schopnost toto všechno kamuflovat, zastírat.

Co s touto demoralizací celého stavu? Jako psychoterapeut samozřejmě uvažuji o psychoterapii našeho učitelstva. Je u nás více "ohrožených populací". Mním tím příslušníky těch profesí, které ztratily, ztrácejí nebo ztratí status, roli, prestiž i perspektivu. Učitelé jsou mezi ohroženými. Nejsou na tom nejhorší, protože někteří z nich - zatím je to menšina, ale ta vitálnější - si to dnes uvědomují. Není možné, aby měl každý z nich svého psychoanalytika nebo terapeutickou skupinu. Nezbyvá než autopsychoterapie. Ale o jakou terapii musí jít? Nestačí doškolení, přeškolení aid. Je nutná změna postoje, dozrání vlastního "já".

Doporučuji učitelům, kteří si toto uvědomují, aby iniciovali obrodné hnutí, jehož cílem by byla reintegrace osobnosti učitele a duchovní obnova stavu. Ať vytvářejí iniciativní skupiny a z těch ať po čase povstanou nedirektivní koordinační střediska. Ať angažují periodika, která mají k dispozici. Hnutí určitě nezůstane osamoceno. Možná, že se podaří zainteresovat i hromadné sdělovací prostředky. Hlavní věcí ale je: setkávat se, svobodně mluvit, poznávat skutečný stav věcí, vzájemně v sobě probouzet iniciativu, hledat, nalézat, tříbit. Je však také možno propást příležitost a vsadit nikoliv na obnovu, ale na sebeobhajobu... Učitelé, záleží jen na vás, na vaší životaschopnosti, nápaditosti, pohotovosti a výdrži. Jakmile předložíte objednávku, dostaví se spousta nabídek. Přeji vám kuráž.

Petr Příhoda

ROZŠTĚP MYSLI (NEJEN) SVAZU HUDEBNÍKŮ

Jedni říkají: máme demokracii. Jiní: k demokracii máme ještě daleko. Já bych řekl, že bude-li se dít, čeho býváme stále častějšími svědky, demokracii tady budou nahánět ještě příští generace.

Účastnil jsem se jednání zakládajícího výboru Svazu hudebníků a došlo k situaci už skoro obligátní. Před týdnem se KC OF poslem spojilo s panem A z výboru Svazu a nadiktovalo mu kandidáta na post ředitele Pantonu, který by navíc měl být Svazem prezentován "jako kdyby byl jeho vlastní". Už to samo o sobě stačí. Ovšem punc nové svobody se dovršil tím, že se dotýčný na jednání o své "kandidatuře" vůbec nedostavil. To lze vysvětlit snad jen neotřesitelnou jistotou diktátu skálopevně přesvědčeného, že mu nikdo v ničem nebude odporovat.

Pan A představil kandidáta čtením z papíru. Ozval jsem se, že se mi tenhle postup pranic nelíbí a považuji jej za hulvátsví. Nikdo z přítomných (kromě pana A) kandidáta NEZNAL! Ale i pan A ho viděl poprvé teprve před pár dny, a to si ho sám vyhledal. Pan X podpořil návrh pana A vícekrát opakovaným "Souhlasíme". Po mém upozornění operativně přešel z čísla množného na jednotné. Další, pan Y, mi vysvětlil, že prý nám KC OF takto vyjadřuje důvěru! Když prý to pro KC OF uděláme, tak zase oni leccos udělají pro nás (myšleny převodní páky na ouřadech obsazených OF).

Měl jsem toho právě tak dost. A snad ještě víc než před 17.11. Proč, když jsem neležel onamo tehdejšími mocným, tam mám lézt nyní? Proč, když jsem tehdy nevolil atrapy poslanců (a to jsem je mohl vidět i živě!), mám teď volit někoho, o kom ani nevím, jestli dýchá?

Řekl jsem, že bude-li se hlasovat, pak jako představitel Sekce mladé hudby opustím jednání. Nehlasovalo se. Ale měly se výtky všeho druhu - především ve smyslu, že nezařazením se do vazeb "homíků deseti tisíc" s odznakem OF na klopě ohrožují existenci svazu apod. Jako by se pánům A, X, Y na čele rozhořela hvězda nedefinovatelné barvy. Jen tu ostrou zář zastínil stokorunáčkou s nějakým novým portrétem...

To už jsem toho měl úplně dost. U vědomí dlouhé řady mladých lidí, kteří se s důvěrou do obnovené Sekce znovu či poprvé hlásí, jsem se zvedl a s tlumeným "Sbohem" vypadl na pražský vzduch. Bylo v něm mňák síry.

Nikoho záměrně nejmenuji - všem má být dána určitá šance. Nejmenuji ani onoho kandidáta, protože jinak je to třeba dobrý muž - co já vím? Ani onoho fóráčského posla - třeba se ještě vzpamatuje. Uvedu jen ty, kteří s onou trapnou šarádou vyslovili nesouhlas - MUDr. Jan Šulc a po něm celý výbor Sekce MH. Byl tam ještě pan U, který se nedokázal rozhodnout. Takže kdyby se hlasovalo, tajemný kandidát by prošel.

Na celé věci je několik hrůzností. Především je to jednání zástupce KC OF. Právě jeho ovlivňování pánové A, X, Y podlehl (a být v dobrém úmyslu pomoci Svazu v začátku) stali se vykonavateli cizí vůle, kterou se jali prosazovat proti ostatním. Zřejmě věřili, že to automaticky klapne, jako to klapalo v minulosti velice nedávné. A co je perspektivně nejsmutnější - ti tři pánové mají z OF obavy, jako je předtím měli z KSČ. Pořád věří, že jedině splnění přání mocných prebendy přinesí rázi. A jednání OF je v tom jen utvrdilo.

Možná si řeknete - no bůže... nějaký hudební svaz a nějaký místečko v Pantonu... Jenže ono je to jinak. Praktiky měkoucné prosakuji shora dolů. Stává se z toho úzus. Konvence. Segregačním volebním zákonem počínaje, přes "volbu" předsedy české vlády, "disidentko-emigrantským" kolotočem ve sdělovacích prostředcích konče (že by trest za "kolektivní vinu" zbývajících památi miliónů?).

Lidi, kterým se dominující zrežirované tématum přestává líbit, přibývá. Horší volební "taháky" si OF už snad ani opatřit nemůže. Nebo ano? Kdyby snad ano - pak tenhle článek píšou jen za sebe a přísahám, že nikdo jiný o něm neměl ani poněm... Mám dojem, že se - v míře těžko předvídatelné - opakuje scénář mnoha revolučních inspirátorů, kteří po bodu zvratu nedovedou seznat míru naplnění své role.

Ladislav Zajíček

AŽ POMAŠÍRUJEM

(poznámky k novele branného zákona)

Dodnes platný branný zákon byl přijat v roce 1949 a poté mnohokrát novelizován; letos to snad bude naposledy. Dlužno podotknout, že novela měla podle původního záměru stvrdit jen nejnaléhavější změny. Předpokládalo se, že legislativa se pak bude moci soustředit na přípravu nového branného zákona, který by navázal na novou Ústavu ČSR a zároveň by akceptoval změnou vnitropolitickou a zahraničně politickou situaci.

Předmětem novely připravované na přelomu loňského a letošního roku tedy původně mělo být především zkrácení základní vojenské služby na 18 měsíců. (Délka základní vojenské služby absolventů vojenských kateder vysokých škol není upravena zákonem, ale nařízením federální vlády.) Dále měla novela uvést branný zákon do souladu s mezinárodními úmluvami, k jejichž respektování se Československo zavázalo. Konkrétně byl vypuštěn odstavec, umožňující použití vojáků pro úkoly v národním hospodářství, a bylo zrušeno oprávnění vojenských správ schvalovat žádosti o cesty do zahraničí (schvalovací režim zůstal pouze pro vystěhovávání, a to jen v době mimořádných opatření). Současné byly vypracovány teze k osnově zákona o náhradní civilní službě.

U těchto změn však nezůstalo. Záhy se začaly k novele "nalepovat" další a další doplňky - ne vždy bezprostředně nezbytné a organicky patřičné. Návrh novely považovalo NMS za nedostatečný a vneslo řadu připomínek, z nichž některé komise akceptovala. NMS například požadovalo nově definovat úkoly ozbrojených sil a místo ochrany socialistického zřízení a výstavby socialismu je formulovat jako ochranu zřízení ústavního. Navrhlo vypustit ze zákona odstavec zmocňující vládu povolávat k vojenské službě ženy - tuto možnost ponechat pouze pro období mimořádných opatření. Prosadilo změnu odstavce upravujícího vnitřní použití armády - nově navržené znění omezilo možnost nasazení armády k řešení vnitropolitických sporů pouze na případy přímého násilného útoku proti ústavnímu zřízení. Kromě dalších doplňků navrhlo NMS paragraf o politických právech a náboženských svobodách vojáků.

Pracovní komise legislativní rady zdaleka neakceptovala všechny návrhy NMS a nepodařilo se prosadit, aby novela zakazovala vytvářet na základě odvodní povinnosti jakékoliv ozbrojené složky politických stran, hnutí a církví.

Další práce na novele branného zákona se pak ujala výhradně legislativní rada. Tím se jedna ze základních zákonných změn dostala mimo dosah veřejnosti. Podoba návrhu se přitom nejméně jednou výrazně změnila a nejméně jednou byl také odložen termín jejího předložení vládě. Dnes lze opravdu jen těžko rekonstruovat, jaké vlivy a záměry se uplatnily při zpracování změnách se podob novely.

Varianata poslední a zatím snad definitivní, která bude předložena vládě ke schválení, upouští od myšlenky zákona o náhradní civilní službě a její úprava se věnuje přímo do branného zákona. (NMS původně navrhovalo, aby byl vládním nařízením odpíračům prozatím udělen odklad, platný do vydání zákona o náhradní civilní službě.) Podobu, jakou náhradní službě novela branného zákona dává, NMS rozhodně nemůže přijmout. Délka náhradní civilní služby se v ní stanoví na 27 měsíců, hmotné zabezpečení má být srovnatelné se služným a ostatními materiálními požitky vojáků základní služby (t.j. 90 Kčs měsíčně, strava, ošacení, ubytování a případně rodinné přídatky), za nenastoupení k výkonu civilní služby nebo vyhýbání se mu (absence) hrozí 1 rok až 5 let vězení. Za zcela nepřijatelný považuje NMS odstavec, podle nějž mají být komi-

se, které budou posuzovat důvodnost žádosti o zařazení k civilní náhradní službě, zřizovány při krajských vojenských správách. Krajně závažné vymezení základních podmínek výkonu náhradní civilní služby odkázal návrh novely jakési blíže neurčené a dosud neexistující vyhlášce ministerstva práce a sociálních věcí.

Mezitím se NMS a SSU snažily upozornit na naléhavost tohoto problému demonstrací. (Není asi náhodou, že Nezávislé mírové sdružení, které v srpnu 1988 vyvolalo první masové politické vystoupení, je po revoluci opět první občanskou aktivitou, která svolává "protivládní" demonstraci.) Na Staroměstském náměstí se 24.1. sešlo několik tisíc lidí, aby vyjádřili nevoli nad způsobem, jakým je branný zákon novelizován.

Trvalé a hlasité výhrady vůči návrhu novely branného zákona a obavy z případných komplikací v parlamentu zřejmě vládními činiteli přece jen trochu pohmuly. Vláda návrh projednávala minulý týden a znění předložené legislativní radou zamítla. Náhradní civilní služba bude z novely vyjmuta a zvláštním zákonem upravena. Vzniká ovšem otázka, co s těmi, kdo budou v dubnu povoláni k základní vojenské službě a odepřou k útvárům nastoupit. Do dubna zákon o náhradní civilní službě určitě nebude, a tak by měli být odpírači vlastně zase zavíráni. Koneckonců ani zvláštní zákon o náhradní civilní službě bychom nemohli považovat za uspokojivé řešení problému, kdyby se jeho základem mělo stát znění pasáže vyřazené z novely branného zákona.

Problémy se zákonnou úpravou branné problematiky tím ovšem stále nejsou vyčerpány. Novela branného zákona sice neprošla, zato však bylo vládou schváleno nařízení upravující délku vojenské základní služby absolventů vojenských kateder vysokých škol. A protože nařízení vlády nepodléhá dalšímu schvalování parlamentem, nabylo tímto rozhodnutím platnosti. Podle tohoto nařízení se devítiměsíční základní vojenská služba týká nikoli prostě vysokoškoláků, nýbrž právě jen absolventů vojenských kateder. Všechny studentské orgány od původních stávkových výborů až po dnešní SSU se ovšem k další existenci vojenských kateder rozhodně nestaví kladně. A v tom je kámen úrazu. Výuka na vojenských katedrách byla v tomto semestru sice zrušena, nicméně - jak je zřejmo z publikovaného textu vládního nařízení - s vojenskými katedrami se nadále počítá, a tak by měla od příštího školního roku znovu začít. Na obzoru se tak rýsuje závažný konflikt: budou-li totiž studenti trvat na bojkotu vojenských kateder, vznikne mezi nimi a vládou spor, v němž zdaleka nepůjde jen o prestiž.

Libor Konvička

BYL PORUŠEN ZÁKON?

V Informačním servisu č.46 ze dne 7.2.1990 byl otištěn článek "Domovní prohlídka jak z krimifilmu", ve kterém je poukázáno na nezákonné jednání náčelníka OS SNB Praha 6, mjr. Jiřího Šáry a dalších příslušníků SNB, kterého se měli dopustit při provádění domovní prohlídky u autorů článku Lucie Váchové v měsíci srpnu 1988.

Na tento článek reagovala Inspekce ministra vnitra ČSR přijetím opatření k prošetření uváděné události. O výsledku šetření bude veřejnost informována.

pplk.dr. Josef Dvořák, MV ČSR

SPRAVIL JSEM SI DOJEM

z pracovníků obvodní správy SNB v Praze 6, o kterých jsem nenapsal do minulého čísla IS (str.15) nic pěkného. S deseti z nich jsem se setkal 13.t.m. znovu. Opět se sice přímo nedistancovali od majora Šáry a jeho nadřazeného, ale to se dá pochopit: oba vedoucí pracovníci z SNB na vlastní žádost odcházejí, a distancovat se od kolegů před člověkem zvenčí by nebylo za těchto okolností vkusné. Policisté zas pochopili, o čem mi jde: ne o mstu, ale o důkladné změny, které se policejnímu sboru vyhnout nemohou. Nejvíce mne zaujal námět mladého policisty, aby se u nás zavedl šerifský systém. Sám si to představuji takto: občané z Prahy 6 by zvolili náčelníkem správy SNB svého obvodu třeba katolíka bez policejního vzdělání a praxe, především však člověka s vysokou inteligencí, vysokým všeobecným vzděláním, manažerskými schopnostmi a správnou občanskou ctižádostí. Ten by v krátké době rozlišil ve sboru svých podřízených mezi zdatnými poutivci a lajdáky. Ty druhé by propustil nebo držel na krátké uzdě v podřízeném postavení, zatímco z těch prvních by udělal vedoucí pracovníky a v nejužší spolupráci s nimi by se sám vypracoval na profesionála, jak je to v USA u šerifů pravidlem. Měl-li by "šerif" v čele OS SNB dobré výsledky, lepší než kolegové v sousedních okresech či obvodech, mohl by zastávat svou funkci od jedné voleb k dalším až do důchodu: podléhal by ministru vnitra a především svým voličům. Jako občanstvem zvolený pracovník by měl lepší možnosti zajistit materiálně svůj tým než dnes mají shora nadekretovaní náčelníci. (Pracovníci kriminálního oddělení obvodní správy mě 13.t.m. upozornili na to, jak minulý režim zanedbal základní podmínky pro jejich práci. Režim přitom nepřipouštěl, aby veřejnost byla o skutečných podmínkách nezbytně nutné policejní činnosti informována.) Nemohl by být už nyní v některých okresech či obvodech postaven do čela správy SNB "šerif", vybraný u kulatého stolu a jmenovaný ministrem vnitra?

Plenárky pracovníků okresních, popř. obvodních správ SNB by se měly uskutečnit všude co nejdříve a opakovaně (pracovníci OS SNB nemohou opustit své pracoviště najednou), někdy bez hostů, někdy s mluvčími OF, kteří by vyslechli úvodní projev náčelníka, sami by řekli své slovo a potom by odpověděli na stížnosti a přání policistů. Plenárky pracovníků OS SNB jsou v dnešní situaci přímo nezbytné. Oslabily by pozici každého náčelníka, oddaného staré ideologii, a to i v případě, že by náčelník nebyl před hosty z OF kritizován. Nelze přece očekávat, že pracovníci VB začnou najednou vystupovat jako staří či noví přívrženci demokratického systému, když byli až do 17.listopadu usilovně indoktrinováni totalitní ideologií. Jan Dus

nágógách) jediná důkladnější česká publikace, čtvrtletník *Judaea Bohemiae* vychází pouze cizojazyčně. O současné domácí literatuře, týkající se židovských dějin Čech a Moravy (s výjimkou období 2.světové války) obecně lze říci, že a) ignoruje českého čtenáře, b) soustřeďuje se téměř výhradně na pražské židovské město, c) nejeví žádné známky koncepční historické práce. Schází tu všechno: moderně pojatá historie Židů v českých zemích, encyklopedická příručka, přehledné studie o účasti Židů v českém písemnictví, hudbě, umění, ekonomice, vědě, politice. Monografická díla o jednotlivých úsecích českých dějin, která vyšla v posledních desetiletích, se historie židovských obyvatel dotýkají (někde s věcnými chybami) jen marginálně, nebo ji opomíjejí zcela. Těžiště historického zkoumání židovských českých dějin se od poloviny 60.let přemístilo za hranice naší země (do USA, Německa a Izraele) a český čtenář se o těchto dějích nedozví v podstatě nic.

Pokud jde o SŽM, jsme si jisti, že se někteří jeho pracovníci snažili podle svých sil bránit tlaku vládnoucí moci, jejíž úmysl byl zřejmý: za pomoci konformních historiků vymazat z paměti lidí vědomí o tom, že dějiny židovské pospolitosti - při vši její výlučnosti, dané vlastními tradicemi a historickými okolnostmi - jsou neodmyslitelnou součástí dějin Čech a Moravy.

Z tohoto pohledu bych rád vzal zčásti v ochranu expozici "Starých hebrejských tisků". Akcent na česko-židovské kulturní vlivy byl možná podmínkou pro instalaci, ale je důležitý a opodstatněný. Pomáhá narušit pověru o dávném a všeobecném příklonu českých Židů k německému jazyku a německé kultuře a je argumentem proti tvrzení všech nacionalistů a antisemitů typu Alexeje Pludka, kteří chápou židovský živel jako cosi nesmiřitelně cizorodého a jimž se tím před očima při představě, že duchovní klima českých zemí bylo napájeno ze tří zdrojů: českého, německého a židovského; že tedy skutečně existovala ona Werflová "trojí duše země české".

Je ovšem pravda, že instalace česko-židovské kulturní vztahy jen naznačuje (o vztazích německo-židovských se tu nedozvíme nic). Pomíjí rovněž skutečnost, že český návštěvník nemá ponětí o základních židovských náboženských, historických a kulturních reáliích. Gumování paměti se v tomto případě zdařilo. Historiky a novináře čeká úkol naší paměť oživit. Je to úkol seriózní a tušíme, že do problematiky nepřilíš zasvěcení publicisté, povzbuzení změnou politických vztahů vůči Izraeli a hledající přitažlivá témata, tu napáchají více škod než užitku. I proto je třeba se vyvarovat zbytečných chyb (pro autora článku v IS: rabbi Löw nebyl chasidským učencem; některé jeho spisy však měly jistý vliv na učení východoevropských chasidů 18. - 20. století). T. Pěkný

Ještě jednou o SŽM

Řekněme hned, že autor článku Muzeum vyhynulé rasy (IS 47) má pravdu, když se podivuje nad úrovní expozic Státního židovského muzea v Praze. SŽM je pravděpodobně jediným našim muzeem, jehož sbírky mají - především díky tomu, že jejich základ tvoří předměty z jednoho kulturně-historického prostředí - skutečně světovou hodnotu. (Záměr sbírat autochtonní židovské památky pojalo muzeum už na počátku století, kdy jeho zakladatel, pražský rodák Hugo Salomon Lieben, začal shromažďovat předměty ze synagóg, zbořených při asanaci pražského ghetta). Muzeum má ovšem ještě další světový primát: z desetitisíců unikátních předmětů, jež má v depozitářích, nevystavuje téměř nic. Vzpomeňme, kolik roků už jsou uzavřeny expozice synagogálních textilií a synagogálního stříbra v Maiselově a Španělské synagóze. Památník židovských obětí 2.světové války, instalovaný v Pinkasově synagóze, není přístupný více než dvacet let. SŽM je jediným československým muzeem, které po desetiletí nevyvíjelo vlastní přednáškovou činnost, a pokud jde o činnost publikační, je situace stejně ostudná. Od poloviny šedesátých let tu nevyšla (s výjimkou Paříkovy obsažné brožury o pražských sy-

NADMĚRNÝ BYT?

Možná jste se s tím problémem už někdy tak či onak setkali. Zemře jeden ze stárnoucích nebo starých manželů a jejich byt se, jak praví vyhláška, "stane nadměrným". Nemusí to nutně znamenat, že byt je pro starého člověka příliš velký - prostě překračuje normu, kterou československý stát stanoví. Není pochyb o tom, že smrt životního partnera je jedním z největších šoků, jaké člověk v životě prodělá. A v této stressové situaci, lidsky velmi bolestné, vstoupí na scénu úřad, a pokud je alespoň natolik humánní, že na starého člověka nenaléhá, aby byt vyměnil za "přiměřený", hbitě mu vypočítá, kolik "nadměrných metrů" bude platit navíc. Výše důchodu v Československu, pomineme-li důchody osobní, není valná a dva lidé hospodařící společně spotřebují méně, než by spotřeboval každý zvlášť. Vdovec nebo vdova se tedy zákonitě dostávají do obtížnější finanční situace, než v jaké byli před smrtí partnera - a navíc je čeká zvýšení nájemného. V nevelkém dvoupokojovém bytě se nájemné zvýší zhruba o 200-250 Kčs. Kdopak asi vymyslel tenhle předpis, trestající člověka, který zůstal sám, za to, že zůstal sám? A proč? Jonathan Swift kdysi v ironickém esejí navrhl, že by chudí, kteří nemají čím nakrmit své děti, mohli tyto děti prodávat bohatcům, aby jako výji-

mečná lahůdka obohatily jejich stůl. Dovolím si ho skromně parafrázovat - možná by se problémy se starými lidmi (nejen bytové) daly jednoduše vyřešit humánní likvidací...

Občas jsem se setkala s tím, že mladí lidé, kteří měli rodinu a neměli byt, žehrali na "bábu (popř. dědku), která se roztahuje sama ve třípokojovém bytě". Samozřejmě je to zástupná zášť: zlobit se měli na stát, který - ač se ustanovil garantem prakticky všeho - nebyl schopen zajistit ani dostatek bytů. Jenže zlobit se na stát bylo nebezpečné, stát měl různé prostředky, jak nespokojené umlčet. A co zmůže jeden stařec? Navíc každý totalitní režim podporuje závist a nedůvěru mezi svými obyvateli. Není to beze smyslu - nespokojenost se vybijí tím, že si lidé ubližují navzájem, a navíc nehrozí, že se proti režimu spojí. Nepodlehli jsme tomuto tlaku příliš snadno a v příliš velké míře?

Zákon o hospodaření s byty ani nepředstírá, že měří všem stejně: na obyvatele služebních bytů se citované předpisy nevztahují, ty platí jen pro "obyčejné lidi". A teď mi, prosím vás, řekněte: co to je za zrůdnost, že zákon stanoví, na kolika čtverečních metrech smíme bydlet? Jak může majitel chtít za byt jednou tolik a podruhé jinak - jen podle toho, kolik lidí v něm bydlí? Byt je přece pořád stejný, náklady na jeho vystavění a údržbu se nezměnily.

Všichni víme, že se bytový zákon obchází; těžko by se dalo spočítat, kolik lidí je (aspoň v Praze) přihlášeno v bytech, v nichž nebydlí. Víme ale také, že to většinou nedělají z nějaké zvrácené choutky přelstivá stávající právo, ale z holé nezbytosti. Získat byt, zejména v Praze, je nesmírně obtížné. Nová vláda převzala spolu s dalšími dluhy minulého režimu i bytový problém a je pochopitelné, že jej nemůže vyřešit za měsíc ani za rok. Před zákonodárcem však stojí - kromě dalších - i úkol vypořádat se neprodleně s jedním z dědicův totality, které nám odkázala v podobě zákona o hospodaření s byty.

Zákon č.41/1964 Sb. o hospodaření s byty:

par.38 odst.1: Místní národní výbor může zrušit právo užívat byt nadměrný.

odst.2a: Byt je nadměrný, připadá-li z úhrnu podlahové plochy obytných místností na uživatele bytu a na každého dalšího příslušníka jeho domácnosti více než 18 m²; k součtu této výměry podlahové plochy se připočítává ještě 6 m²; nebydlí-li však s uživatelem bytu příslušník domácnosti, 6 m² se nepřipočítává.

Vyhláška č.177/1964 Sb., již se provádí zákon o hospodaření s byty:

par.2: Uživatelům bytů, které se stanou nadměrnými na základě ustanovení par.38 zákona č.41/1964 Sb., umožní národní výbor uskutečnit výměnu bytu podle ustanovení par.29, a to do 3 měsíců od vzniku nadměrnosti bytu.

Jestliže uživatel bytu během 3 měsíců výměnu neuskuteční nebo ji alespoň nenavrhne, může národní výbor zrušit právo užívat byt podle ustanovení par.38.

par.11: Zvýšení úhrady pro větší podlahovou plochu obytných místností

1) Pro větší podlahovou plochu obytných místností se zvyšuje úhrada za užívání bytu, u něhož z úhrnů podlahové plochy obytných místností připadá na uživatele bytu a na každého příslušníka jeho domácnosti více než 12 m². Bydlí-li v bytě s jeho uživatelem aspoň jeden příslušník jeho domácnosti, připočítává se k součtu této výměry podlahových ploch ještě 6 m²; tvoří-li domácnost více rodin, připočítává se na každou další rodinu 6 m²...

3) Zvýšení úhrady se provede tak, že úhrada připadající na podlahovou plochu obytných místností bytu se zvýší o tolik procent, o kolik procent převyšuje podlahová plocha obytných místností plochu stanovenou v odstavcích 1 a 2.

Petruška Šustrová

OD SECESE K REÁLNÉMU KOMUNISMU?

Břevnov je stará městská čtvrť, která má své specifické rysy. Vznikla vlastně už v roce 993 založením benediktinského kláštera Markéta a rozrostla se pak hlavně v 19.století stavbami měšťanských

domů, převážně secesních. Nenašli bychom tu sice onen vysoký styl, jak jej známe z centra Prahy, ale tím spíš mají tato místa svůj neopakovatelný ráz. Největší rozkvět Břevnova bychom zaznamenali asi začátkem našeho století, když byl na obchodní Bělohorské ulici jeden krámk vedle druhého. Věhlasný zahradní restaurant vítal pod košatými korunami kaštanů více a více hostů a rodinky s dětmi si vycházely na procházky do Hvězdy nebo na nedaleký Petřín.

Po válce se ale všechno změnilo, domácí se vystěhovali, parcely byly konfiskovány, aby pak na nich vyrostly nové domy s ústředním topením nebo zdravotní středisko. Secesní domy začaly pomalu chátrat, efektní fasády opadávat a byty vlhnout a plesnivět. K těmto problémům se přistupovalo ryze v duchu doby. Na zavřených krámcích rezivěly rolety, protože k zásobování přece stačí dvě nebo tři samoobsluhy, byty nikdo opravovat nebude, neboť by to stálo moc peněz. Jednou za pět let (to když se blížila spartakiáda) byly části Břevnova těsně přiléhající ke Strahovu trochu oprášeny, nějaké obchody dostaly nové skleněné vývěsní štíty, natřelo se zábradlí a na roh postavila nová trafika.

Socialističtí architekti ale dostali geniální nápad. Proč věčně něco opravovat, mnohem jednodušší bude, když všechno zbouráme a postavíme krásný nový paneláky. Báby nás pak aspoň přestanou otravovat, že jim doma teče na hlavu, anebo si budou stěžovat někomu jinému na Jižním městě, kam je vystěhujeme.

Byl rozpracován vskutku unikátní projekt. Všechno by se zbořilo, na místo dvou- až třípatrových starých domů by se vystavěly jakési podkovovité sedmipodlažní nádhery z panelů. V nejstředějším kopci by vyrostl dům pro důchodce, do kterého by se chudáci penzisti asi těžko škrabali. Ostaně takový obraz není potřeba barvitě líčit, stačí si zajet podívat se na Žižkov. Existuje výzkum potvrzující, že lidé, kteří byli celý život zvyklí bydlet ve starém domě, jsou sice první týden v paneláku šťastní, protože jim teče teplá voda a mají záchod (nebo spíše bakelitovou buňku) hned na předsíni. Ale za nějakou dobu jim to začne docházet a propadají do depresí, které v neřídých případech končí sebevraždou. Takoví lidé ztratili totiž smysl života a nechápou, co v těch obřích ubytovnách vlastně dělají.

V případě Břevnova to sice trochu vypadá, že se blýská na časy. Ale staré problémy, zděděné po předchozí garnituře národního výboru, trvají. Na opravy peníze nejsou. Soukromníkům domy prodávat nelze, protože plán na rozsáhlou demolici ještě nebyl definitivně zrušen. Architekti by možná rádi stavěli namísto těch několika opravdu rozpadajících se bouráček (které se samozřejmě nerozpadly samy od sebe) malé cihlové domy, ale kdo a z čeho by je postavil? Mamutí monopolní stavební firmy musí proinvestovat peníze a zaměstnat pracovníky na velkých stavbách při montování panelů, jinak se to nerentuje.

Břevnov tedy chátrá dál, byty stále vlhnou a plesnivějí, fasády padají a Břevnováci čekají, kdy si budou moci zachránit a oživit svoji čtvrť sami. Oni by chtěli, ale zatím mají svázané ruce nesmyslnými předpisy. Jak dlouho jim jejich trpělivost vydrží?

Lucie Váchová (Klub za záchranu starého Břevnova)

ZVŮLE BÝVALÉHO MINISTRA

V roce 1979 přijela na příkaz ministra Ehrenbergera v noci k nové budově Tranzitního plynovodu a ministerstva paliv a energetiky (nad Národním muzeem) "těžká technika" a jeřábem vytrhla právě nainstalovanou sochu Prométhea přinášejícího oheň. Kolaudační komise, autor sochy Václav Frýdecký a řečník mohli druhý den pouze konstatovat, že socha je fuč. Zbývá jen dodat, že prošla všemi státními uměleckými komisemi, které se do té doby chovaly papežštěji než papež. Ministr na písemné protesty nikdy neodpověděl, škodu nezaplátil. Důvodem bylo možné připomenutí Palachova činu. Nyní byla socha po kratším pátrání objevena v objektu tranzitní kompresorové stanice v Kouřimě. V evidenci podniku není. Jedna pracovníce váhala, zda ji má označit jako nadnormativní zásobu, pak se však přiklonila k odbornému skladnickému termínu - vícenález.

M.B.

DO P I S Y R E D A K C I

Vážení!

Ve vašem časopise IS č.46 jsem na straně 13 našel článek "Kde je samostatnost redaktorů?". Píše se v něm o oblíbeném tématu - o řešení dopravy v hl.m.Praze.

Nejsem odborník, mám však na věci tohoto charakteru vyhraněný názor. Nabývám dojmu, že redaktoři IS považují vše, co bylo postaveno v posledních 40 letech za špatné jen z toho důvodu, že to má vískačku "made in KSČ". Netvrdím, že severojižní magistrála je geniálním projektem. Byla však logickým krokem k řešení infarktové dopravní situace, která vznikla v Praze 70.let. Zlauste si představí, že kolony aut, které denně projíždějí po magistrále se budou probíjet přes centrum města, zaplnívat Staroměstské náměstí, stát v kolonách na Národní třídě...

Domnívám se že názor - vybudovat nejprve vnější okruh (HI) není příliš logický. Většinou řidičů - zejména osobních aut - případně jeho mapka jako nehorázná obřížka, na které projedou velké množství benzínu a prostě jím nepojedou. Tento okruh je nutné vybudovat také, ale Prahu skutečně nejprve zachránila severojižní magistrála, protože bez ní by nastal již dávno dopravní kolaps.

Děle se v článku hovoří o tom, že severojižní magistrála napříč městem je světovy unikát. Toto tvrdit je obrovská drzost, nebo záměrné zkrášlování skutečnosti. Ve všech městech není vybudován tak spolehlivý vnější okruh, jakým je třeba známý Berliner ring (hle - i ten byl vybudován totalitní diktaturou, byť trochu jiného ražení). Řada měst má dálnice vedené přes centrum, množstvím tunelů, zářezů ap. Stačí si prostudovat plány některých západních měst!!!

Když se zmíníte o ekologických iniciativách, a já pozoruji neseriózní "řádění" rakouských Greenpeace, jejich vyvolávání protijaderné hysterie, napadá mě, že raději vidím severojižní magistrálu plnou aut, než jediný autobus hnusí Greenpeace stojící na Můstku. Domníváte-li se, že situaci tímto zveličují, zlauste uzavřít jednou v pátek odpoledne magistrálu, pak uvidíte.

S pozdravem

Richard Bílek, Praha 3

P.S. Redaktorka, která podpisuje články šifrou em ve svém článku píše: "...co si mám myslet o redaktorech, kteří prostě přechou cokoliv a nastěží to vedle sebe. Jsou to lidé bez vlastního názoru?" Totéž si myslím i já o redaktorech "em".

Vážená redakce,

dovolené, abych se představil: jsem bývalý důstojník, 87 roků star, od prosince 1945 zást.gen.taj.Svazu brannosti při hl.štábu MNO. Účastník odboje Obrany národa, od prosince 1939. Po odchodu plk.gšt.Vedrales-Sázavského (padl v Dukle) nastoupil jako náčelník štábu ON, jehož jsem byl členem, plk.gšt.Boček-Chodský, s kterým jsem spolupracoval až do konce ledna 1940, kdy jsem ho před odjezdem do zahraničí střežil v tajné kanceláři ve Vodičkově ulici. Byl jsem zatčen 4.května 1940, odsouzen v září 1942 k 7 rokům, návrat nežádoucí. Vrátil jsem se z Mirova s TBC plíc 12.5.1945. Boček se vrátil jako arm.generál a náčelník hl.štábu MNO. Poněvadž byl zástupcem předsedy Svazu brannosti, byl jsem s ním v úzkém styku a stali jsme se přáteli.

A nyní k vašemu článku "Řady odbojářů neustále rostou", číslo z 15.1.1990, kde v projevu p. Jarmarová před OF při OV ČSPB v Šumperku mezi jiným říká: "Na Mírově, 12 km od nás, kde bydlím, byl bachařem na smrt umlácen Boček. Nenašel se nikdo, kdo by se těchto lidí zastal" atd. Velký omyl. Boček na Mírově nebyl.

Oba jsme byli zatčeni 28.února 1951. Toto datum o Bočkově zatčení vím z dopisu jeho manželky p. JUDr.Bočkové z Dubicka, kde bydlela. Jak jsem se později od Bohouše dozvěděl, byli jsme oba ve vojenské věznici na Hradčanech v "domečku", kde byly vyšetřovací metody horší, než jsem prožil při 11 výsleších na gestapu (poslední 26.července 1940, kdy po celodenním výslechu jsem nikoho neprozradil). Gestapo by se zde mohlo učit. 12.září 1951 jsem byl souzen, o několik dnů později než Bohouš. Byl jsem zatčen proto, že prý jsem byl pobočníkem Bočka v ilegální organizaci "Bílá legie". Což nebyla pravda, poněvadž tato organizace vůbec neexistovala. Na StB v Ruzyni byl sepsán se mnou protokol, který prý jsem podepsal, ale před zahájením soudu prokurátor dr.Barbaš mi čel zcela jiný protokol, kde doznávám existenci "Bílé legie" i Bohoušovu a moji účast. Odmlít jsem to, že nic takového jsem nepodepsal. Dr.Barbaš mi ukázal můj podpis. Prohlásil jsem, že je to napodobenina mého podpisu. On na to, jestliže to prohlásím při přelíčení, roztří na mne žalobu pro urážku Státní bezpečnosti. 12. a 13.září jsem byl souzen a odsouzen na 17 roků. I u soudu jsem popřel pravost protokolu i podpisu. Prostě mne nedonutili ani v "domečku" (vyšetřovatel Pergler, který zatčené vojáky brutálně "připravoval" k výslechům u pplk.Bohatý).

S Bohoušem jsem se viděl teprve při nástupu do Kartouza koncem září 1951. Byl ve špatném tělesném stavu. Nastupoval první (bylo nás asi dvacet) a já mezi posledními, takže jsem s ním nemohl hovořit. V Kartouzech byl dán do budovy "samotky" (byl tam i gen.Klapálek). Já přišel na společné cely. Dle prvního dopisu p. dr.Bočkové měla 2.října 1952 povolenou první a také poslední návštěvu. Přinesli ho na nosítkách.

Koncem roku 1953 jsem byl převezen na vězeňskou nemocnici. V ordinaci pomáhal medik Jaroslav Libenský (dnes v nemocnici v Motole), který byl zatčen v rámci skupiny Jiřího Muchy. Ten přišel jednoho dne ke mně a řekl mi, že na proti leží Boček. Jakmile bude vhodná chvíle, dovede mne k němu. To se stalo během několika dnů. Byla to dvoulůžková cela. Na prvním lůžku ležel vojenský prokurátor Vieska (proces dr.Horákové) a za ním Bohouš. Byl rád, že jsme se setkali. Vyprávěl mi, že proti němu svědčili: pplk.Radosta, pplk.Svoboda z Plzně a Jan Bruna, rovněž z Plzně. Ti sání, co svědčili proti mně. Děkoval mi, že jsem vydržel a nezradil naše přátelství.

V r.1954, po několika návštěvách mně řekl dr.Dvořák, který nám zprostředkovával vzkazy i malé písemnosti, že Bohouš umírá. To se také někdy na jaře stalo. Datum již nevím. Vím však, že hned druhý den přijela paní dr.Bočková s pohřebním vozem a muže si odvezla. Na vedení byli velmi překvapení, poněvadž zprávu o úmrtí ještě nepostali. Zjistilo se však, že z pošty v Jičíně byl odeslán telegram jedním z dozorců, který nám nebyl nikterak příjemný. Bohouš je pochován v Šumperku. Mám fotografie jeho pomníku. Podle telegramu z pošty, na kterou jsem se obrátil, zda paní dr.Bočková ještě žije, poněvadž jsem nedostával odpovědi, jsem se dne 7.6.1973 dozvěděl, že paní dr.Bočková je více než jeden rok mrtvá.

Bude-li si přát jiné podrobnosti, jsem vám k službám. Tedy nebyl ubit, ale zemřel na látky v "domečku" a vyslíním.

S pozdravem Alois Bláha, Konvikatská 5, Praha 1

Vážení pane prezidente.

Přijímte Vy osobně a p.ministr Miller poděkování od pracovníků Drtímy v Tušimicích za vaši vzácnou návštěvu.

Tímto vám děkují též naše ženy za projev soucitu s nimi, který byl podle většiny žen nejkrásnějším darem k bývalému svátku MDŽ. Poděkování též členu OF p.Malému z Kadaně za podporu naší písemné žádosti, ve které jsme vás žádali o návštěvu.

Jsmo rádi, že jste se mohli přesvědčit, v jakém zubořeném stavu se nachází drtíma! Co nám je to platné, že máte pro nás plné pochopení, když spolezemstancí žijí v ustavičném strachu a nelze je o nicem přesvědčit. Je zde téměř ve všech úsecích stále dost velký útok starého byrokratického režimu řízení.

Bez ohledu na prostředí, prašnost (a nyní, když je sněhová kalamita, hrozí bordel pod pásy), stále musíme pracoviště odevzdávat čisté, těžko se nám dýchá, svazky neposlouchají, jsme jenom lidé a ne stroje, na což se tady celá léta zapomíná.

Prosíme o pomoc a očistění od těchto byrokratií ve vedení. Je strašně málo času, každé zaváhání nás stojí peníze, my to víme, je nás pár, ale většina si chrání svůj výdělek, ať to stojí, co to stojí.

Vážení pane prezidente, vyjadřujeme podporu Vám a vládě Národního porozumění a zavazujeme se, že v plném rozsahu budete mít podporu ve svobodných volbách od všech s vámi dobře smýšlejících spolupracovníků Drtímy!

Naše heslo: Jsme správní a na svých místech!

S pozdravem celému světu mír a našemu národu lepší život.

Zať Bláh!!! František Přilový, Zdenek Chuchel, Irena Synková
V Tušimicích 15.2.1990

Objednávám si knihu Anatolie Marčenko
"Žij jako všichni"

jméno

adresa

NTS, BOLZANOVA 7, PRAHA 1, 11000

D O K U M E N T Y

Akčný výbor Komunistickej strany Slovenska Banská Bystrica

Banská Bystrica, 24.1.1990

Predsedom ZO KSS v okrese Banská Bystrica

Vážení súdruhovia, vážený súdruhu,

pozývam ťa spolu s členskou základňou na zhromaždenie komunistov a občanov okresu Banská Bystrica, ktoré sa uskutoční dňa:

7.februára 1990 o 15.00 hodine v starom kine v Brezne

za účasti s.Petra WEISA, predsedu VV ÚV KSS

7. februára 1990 o 18.00 hodine v DK ROH-estrádna sála B.Bystrica

za účasti prvého tajomníka ÚV KSČ s.Mohoritu a predsedu VV ÚV KSS s.Weisa S pozdravom

Ján Králik, predseda akčného výboru KSS, Banská Bystrica

Na Slovensku sa spájajú komunisti, aby stranu vyviedli z depresie. Predkladáme Vám prvý list komunistov, ktorým nie je osud strany ľahostajný.

Vážení súdruhovia,

po udalostiach, ktoré sa koncom roku 1989 uskutočnili a tých, ktoré v našej spoločnosti prebiehajú. od začiatku roku 1990 je zrejme, že ide o úplnú diskreditáciu a rozklad KSČ a likvidáciu socializmu. Noví predstavitelia štátnych orgánov, vrátane prezidenta republiky, slovo socializmus nevyslovia a keď tak, iba sarkasticky a znevažujúco. Očierňuje sa všetko za čo státisíce komunistov a ďalších poctivých občanov bojovalo v dobách buržoáznej republiky a počas fašistickej okupácie. Nihilizujú sa všetky hodnoty vytvorené po februári 1948. Február, kedy robotnícka trieda zabrala moc do svojich rúk, nazývajú komunistickým násilným prevratom a Gottwald ako komunistického predáka, ktorý sa vtedy uchopil moci. Chválospevy sú na masarykovskú republiku, v ktorej robotnícka trieda žila v biede a nezamestnanosti a do ktorej pri štrajkoch za prácu a chlieb strieľali. To všetko je absurdné, na uliciach a pracoviskách panuje demagógia, presadzuje sa totalita Občianskeho fóra a VPN, ľudia sú manipulovaní a žiaľ, nevedomujú si, čo ich čaká, keď sa podarí presadiť všetky zábery samozvaných politikov, ktorí pre túto krajinu nič neurobili a chcú ju rozvrátiť. Ľud to však pocíti neskôr, keď bude nezamestnanosť, keď podniky prejdú do rúk súkromníkov, keď sa začne rozdeľovať pôda, vracajú majetky, keď vzniknú súkromné banky, nemocnice a školy, ktoré sa už verejne proklamujú a propagujú. Treba ísť do opozície, túto skutočnosť kritizovať a otvárať ľudom oči. Ukazovať ako sa lámu ich sociálne jistoty.

ANATOLIJ MARČENKO - ŽIJ JAKO VŠICHNI

"Jsem ráda, že se dílo Anatolije Marčenko konečně dostane k českému čtenáři. Československo zaujímá v Anatolijově a mém osudu zvláštní místo, jako ostatně v osudu mnoha našich spoluobčanů. "Pražské jaro" bylo jarem i naší naděje a srpnová katastrofa se stala naší osobní bolestí a naším pokořením... Nevím jestli tenkrát v červenci 68 dolehl hlas Anatolije až ke břehům Vltavy. Ale myslím si, že by měl být slyšen i dnes, po více než dvou desetiletích. Ať dnes promlouvá k Čechům a Slovákům o něčem jiném - o tom, že právě Rusko bylo vždycky s nimi, že my Rusové jsme si taky lehali pod ty srpkové tanky..."

Dokumentární příběh Žij jako všichni považují za nejlepší knihu Anatolije Marčenko. Je to kniha o sudu a osud, který se stal knihou. Slovo a čin se tu nedá jedno od druhého oddělit. Takový byl tenkrát i náš život.

Příběh zůstal nedokončen. V prosinci 1986 Anatolij Marčenko zahynul ve vězení, kam se dostal za protest proti vyhnání akademika Sacharova. Zahynul po čtyřměsíční hladovce za osvobození politických vězňů. Týden nato se akademik Sacharov vrátil z vyhnání. Dva měsíce nato začalo propouštění politických vězňů. Tři roky nato "sametová revoluce" v Praze skončila s kolaborantským režimem.

Někdy si myslím, jestli příběh Žij jako všichni zůstal opravdu nedokončen.

(Z předmluvy Larisy Bogoraz k českému vydání, únor 1990)

KSČ je v defenzíve, čím ďalej tým viac. Komunisti sú v neistote, propaguje sa hon na čarodejnice, prenasledujú sa všetci členovia strany bez rozdielu, nemôžu dostať primerané pracovné zaradenie. Aj na pracoviskách, kde sú ešte ve vedúcich funkciách členovia strany nemôžu pod tlakom VPN prijať komunistu. VPN sa stavia nad všetky politické strany a spoločenské organizácie. Do vedenia VPN sa samozvane dajú ľudia, ktorí pre spoločnosť nič neurobili, kriklúni a rôzni paraziti, ľudia, ktorí stáli na periférii spoločnosti nie pre svoje politické presvedčenie ale jednoducho preto, že neboli ochotní sa zapojiť do budovania spoločnosti, že im čestná a svedomitá práca bola cudzia, že neuznávali poriadok a disciplínu, že nemali vzťah k socializmu.

Ani mimoriadny sjazd KSČ a KSS nedal odpoveď širokej čienskej základni komunistov. Vedúcim funkcionárom neumožňujú verejne vystupovať v čl. televízii a rozhlas, čím morálne nemôžu podporiť celú stranu.

Preto sme sa rozhodli, stredná generácia komunistov, že sa k Vám budeme pravidelne prihovárať prostredníctvom listov, v ktorých budeme reagovať na aktuálne otázky. Prosíme, aby ste podľa svojich možností a ich obsahu informovali nielen členov strany ale aj ďalších občanov.

Netreba skláňať hlavu, hrbiť sa a neustále nechávať tlačiť k stene. Treba veriť, že komunistické ideály nie sú odsúdené na zánik. Spamätávajú sa komunisti v Maďarsku, v NDR... Žiada sa prekonať psychologickú bariéru strachu, nevybýjať sa v malých žabích vojnách, navzájom sa držať a pomáhať si. Pôsobte, aby komunisti neodovzdávali členské preukazy v domnení, že budú mať kludný život. Je to len dočasné, sú skúsenosti, že tých, ktorí odovzdali preukazy aj tak uvoľňujú z vedúcich funkcií s poznámkou: "neskoro, ste ešte horší lebo prezliekate kabáty".

Vystupujte za čo najrýchlejšie vrátenie poriadku do odborov na čele bez kariéristov, prospechárov, na čele s ľudmi - robotníkmi a ochrancami sociálnych istôt pracujúcich. Stále platí, že sociálny program odborov je aj programom komunistov.

Vážení súdruhovia,

držte sa, organizujte sa do nových ZO KSS v miestach bydliska, podľa profesii, prípadne sa organizujte a mobilizujte na dohodnutých miestach.

Nemáte to o nič ťažšie ako naši predchodcovia, ktorí zakladali stranu. Dokážeme, že sme ich hodní nasledovníci.

Pomôžte zorganizovať nové odbory, rady pracujúcich a im dať do rúk sociálne a riadiace právomoci.

Prosíme, aby ste s týmito a ďalšími listami politicky pracovali. Rozmnožte ho a dajte do stranických skupín, buniek, jednotlivcom.

Heslo týchto dní: "Stále výraznejšie javí sa paradox, že sa verejnosti obáva verejnosť!"

Akčný výbor KSS Banská Bystrica

I N Z E R Á T

NTS kúpi pro svojí pracovníci se dvěma dětmi byt 2+1 v Praze, nejlépe v soukromém vlastnictví. Možná i výměna za byt IV.kat., 2+1, v Kutné Hoře.

(Informační servis, tiskne Typografie, tiskařské závody Praha, vydává NEZÁVISLÉ TISKOVÉ STŘEDISKO, nakladatelství a vydavatelství: Michal Blažek, Jan Brabec, Marie Divišová, Jan Hrabina, Eva Kapiťolová, Ivan Lamper, Eliška Meissnerová, Zbyněk Petráček, Jan Ruml, Ondřej Ryčl, Jaroslav Spumý, Milena Sršňová, Miroslav Šimáček, Lucie Šimáčková, Petruška Šustrová, Jáchym Topol, Barbara Veselá, Martin Weiss, Josef Zajíček.

Středisko vzniklo 18.11.1989 sloučením redakcí REVOLVER REVUE a SPORTU.

Adresa: NTS, Bolzanova 7, Praha 1, tel.22 19 60 nebo 22 17 26; fax: 222 304)

Návštěvy jen po předchozím telefonickém ohlášení.

Uveřejněné dopisy nevyjadřují nutně stanovisko redakce. Nevyžádané rukopisy se nevracejí.

Uzávěrka č.48: 19.2., 15.00 hod.